

U S T A W A

z dnia

o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych¹⁾

Uznając szczególne zasługi dla Polski tych jej obywateli, którzy w latach 1956–1989 z narażeniem własnego życia, wolności, majątku lub praw pracowniczych, angażowali się w działalność antykomunistyczną zmierzającą do odzyskania suwerenności i niepodległości Ojczyzny lub byli z tych powodów represjonowani, uchwała się, co następuje:

Art. 1. Ustawa reguluje:

- 1) zasady nabywania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych;
- 2) zasady wydawania legitymacji i nadawania odznaki honorowej działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych;
- 3) zasady nadawania odznaki pamiątkowej członkom rodziny zmarłego działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych;
- 4) zasady przyznawania świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej:
 - a) działaczom opozycji antykomunistycznej lub osobom represjonowanym z powodów politycznych,
 - b) wdowom i wdowcom po działaczach opozycji antykomunistycznej lub osobach represjonowanych z powodów politycznych;
- 5) inne niż wymienione w pkt 2 i 4 uprawnienia działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych;
- 6) zadania, organizację i zasady działania wojewódzkich rad konsultacyjnych do spraw działaczy opozycji i osób represjonowanych.

Art. 2. 1. Działaczem opozycji antykomunistycznej jest osoba, która w okresie od dnia 1 stycznia 1956 r. do dnia 4 czerwca 1989 r., przez co najmniej 6 miesięcy:

- 1) była członkiem nielegalnej organizacji, której cele zmierzały do odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka lub

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych oraz ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

2) prowadziła w sposób zorganizowany, zagrożoną odpowiedzialnością karną, działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka.

2. Za nielegalną organizację nie uznaje się organizacji niezależnego ruchu związkowego lub niezależnego ruchu studenckiego, działającą w okresie od dnia 31 sierpnia 1980 r. do dnia jej rejestracji przed dniem 13 grudnia 1981 r.

Art. 3. Osobą represjonowaną z powodów politycznych jest osoba, która w okresie od dnia 1 stycznia 1956 r. do dnia 4 czerwca 1989 r.:

1) przebywała w:

a) więzieniu lub innym miejscu odosobnienia na terytorium Polski na mocy wyroku wydanego w latach 1956–1989, albo bez wyroku, jednorazowo na okres dłuższy niż 48 godzin lub wielokrotnie na łączny okres powyżej 30 dni, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka lub

b) ośrodka odosobnienia na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z 1982 r. Nr 3, poz. 18, z 1989 r. Nr 34, poz. 178 oraz z 2011 r. Nr 64, poz. 342), za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka;

2) pełniła służbę wojskową, do której odbycia została obowiązana pod pozorem wykonania ciężącego na niej obowiązku obrony, w szczególności w wojskowym obozie specjalnym, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka;

3) brała udział w wystąpieniu wolnościowym na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka i w związku z tym:

a) na skutek działania wojska, milicji lub organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424, z późn. zm.²⁾), zwanych dalej „organami bezpieczeństwa państwa”, poniosła śmierć, doznała uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia na okres dłuższy niż siedem dni,

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 432, Nr 83, poz. 561, Nr 85, poz. 571 i Nr 140, poz. 983, z 2009 r. Nr 178, poz. 1375, z 2010 r. Nr 79, poz. 522, Nr 94, poz. 602, Nr 182, poz. 1228 oraz Nr 201, poz. 1335 oraz z 2012 r. Nr 908 i Nr 1529.

- b) była inwigilowana przez organy bezpieczeństwa państwa, a wobec niej podjęto bezprawne działanie polegające na popełnieniu na jej szkodę przestępstwa lub wykroczenia,
 - c) była pozbawiona możliwości wykonywania swojego zawodu,
 - d) została z nią bezprawnie rozwiązana umowa o pracę,
 - e) została relegowana z uczelni wyższej lub innej szkoły lub
 - f) była objęta zakazem publikacji przez Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, wojewódzki lub miejski urząd kontroli prasy, publikacji i widowisk albo Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk lub okręgowy urząd kontroli publikacji i widowisk przez okres dłuższy niż jeden rok lub
- 4) była poszukiwana listem gończym, oskarżona lub skazana za popełnienie przestępstwa lub wielokrotnie skazywana za popełnienie wykroczenia, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka.

Art. 4. Status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych przysługuje osobie:

- 1) która nie była pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa państwa, chyba że przedłoży dowody, że przed 4 czerwca 1989 r., bez wiedzy przełożonych, czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka albo
- 2) co do której w archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nie zachowały się dokumenty wytworzone przez nią lub przy jej udziale, w ramach czynności wykonywanych przez nią w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji przez organy bezpieczeństwa państwa.

Art. 5. 1. Status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych stwierdza, w drodze decyzji, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych po uwzględnieniu stanowiska Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, co do spełnienia przez działacza opozycji antykomunistycznej lub osobę represjonowaną z powodów

politycznych warunków, o których mowa art. 4, oraz po zasięgnięciu opinii właściwej wojewódzkiej rady konsultacyjnej do spraw działaczy opozycji i osób represjonowanych.

2. Status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych stwierdza się na wniosek działacza opozycji antykomunistycznej, osoby represjonowanej z powodów politycznych, wdowy lub wdowca po działaczu opozycji antykomunistycznej lub po osobie represjonowanej z powodów politycznych lub innego członka rodziny zmarłego działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

3. Do wniosku dołącza się dowody potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w art. 2 lub art. 3.

4. Wdowa lub wdowiec po działaczu opozycji antykomunistycznej lub osobie represjonowanej z powodów politycznych do wniosku dołącza także kopię odpisu skróconego aktu zgonu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz kopię odpisu skróconego aktu małżeństwa potwierdzającego zawarcie małżeństwa z tą osobą.

5. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych może zwrócić się do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przekazanie informacji o treści zgromadzonych przez Instytut dokumentów dotyczących warunków, o których mowa w art. 2 i 3, oraz o przekazanie uwierzytelnionych kopii tych dokumentów.

6. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu obowiązany jest przedstawić stanowisko, o którym mowa w ust. 1, nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia doręczenia żądania jego wyrażenia.

7. W przypadku wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267), przepisu art. 146 § 1 tej ustawy nie stosuje się.

Art. 6. 1. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na wniosek działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, o stwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, wydaje legitymację oraz nadaje odznakę honorową działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

2. Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na wniosek członka rodziny zmarłego działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej

z powodów politycznych o stwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, nadaje odznakę pamiątkową.

3. Do wniosku o wydanie legitymacji działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych dołącza się aktualną fotografię działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, odzwierciedlającą w sposób niebudzący wątpliwości jej wizerunek twarzy.

4. Do wydawania legitymacji, odznaki honorowej oraz odznaki pamiątkowej stosuje się odpowiednio przepisy działu VII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

5. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wzór legitymacji oraz wzór odznaki honorowej i odznaki pamiątkowej, mając na względzie konieczność zróżnicowania legitymacji i wzorów odznak, ze względu na spełnienie warunków, o których mowa w art. 2 lub art. 3.

Art. 7. Prawo do świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej przysługuje działaczowi opozycji antykomunistycznej lub osobie represjonowanej z powodów politycznych, o stwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz wdowie lub wdowcowi po tych osobach, zwanymi dalej „osobą uprawnioną”.

Art. 8. Świadczenie specjalne i pomoc pieniężną przyznaje, w drodze decyzji, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, na wniosek osoby uprawnionej.

Art. 9. 1. Świadczenie specjalne przyznaje się w wysokości najniższej emerytury ogłaszanej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440, 1717 i 1734), zwanej dalej „najniższą emeryturą”, miesięcznie, jeżeli:

- 1) dochód samotnie gospodarującej osoby uprawnionej nie przekracza kwoty odpowiadającej 220% najniższej emerytury albo
- 2) dochód na osobę w rodzinie osoby uprawnionej nie przekracza kwoty odpowiadającej 170% najniższej emerytury.

2. Świadczenie specjalne przyznaje się w wysokości połowy najniższej emerytury, miesięcznie, jeżeli dochód samotnie gospodarującej osoby uprawnionej albo dochód na osobę

w rodzinie osoby uprawnionej nie przekracza kwoty odpowiadającej 300% najniższej emerytury.

3. Waloryzacji świadczenia specjalnego dokonuje się z urzędu.

4. Świadczenie specjalne przyznaje się na okres 12 miesięcy, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek.

5. Osoba uprawniona, której przyznano świadczenie specjalne, może złożyć kolejny wniosek o przyznanie świadczenia, nie wcześniej niż po upływie 9 miesięcy od dnia przyznania dotychczas pobieranego świadczenia.

6. W przypadku, o którym mowa w ust. 5, świadczenie specjalne przyznaje się począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym upłynął okres na jaki przyznano dotychczas pobierane świadczenie.

Art. 10. 1. Pomoc pieniężną przyznaje się w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych, do wysokości 300% najniższej emerytury, jeżeli dochód samotnie gospodarującej osoby uprawnionej albo dochód na osobę w rodzinie osoby uprawnionej nie przekracza kwoty odpowiadającej 300% najniższej emerytury.

2. Pomoc pieniężna może być przyznana w szczególności na całkowite lub częściowe pokrycie kosztów:

- 1) zakupu wózka inwalidzkiego;
- 2) zakupu sprzętu rehabilitacyjnego;
- 3) zakupu sprzętu ortopedycznego;
- 4) zakupu ułatwiającego pracę i życie sprzętu innego niż określony w pkt 1–3;
- 5) zakupu leków oraz środków opatrunkowych;
- 6) dostosowania pomieszczeń mieszkalnych do rodzaju inwalidztwa;
- 7) opłacenia pomocy pielęgnacyjnej lub
- 8) zaspokojenia innych potrzeb bytowych i ochrony zdrowia w przypadku długotrwałej choroby powodującej wzrost kosztów utrzymania.

3. Pomoc pieniężną przyznaje się nie częściej niż raz na 12 miesięcy.

Art. 11. 1. Do świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej przepisy art. 6 pkt 3, 10 i 14, art. 8 ust. 3–13, art. 10 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12, art. 13, art. 98, art. 104, art. 105, art. 106 ust. 3, 3a i 5, art. 107 ust. 5b–5d oraz art. 109 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182, 509 i 1650) stosuje się odpowiednio.

2. Za kryteria dochodowe, o których mowa w art. 8 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, przyjmuje się kryteria zweryfikowane na podstawie art. 9 tej ustawy.

3. Do dochodu nie wlicza się także pozostałych świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 36 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, oraz świadczenia specjalnego lub pomocy pieniężnej.

Art. 12. 1. W przypadku zbiegu u jednej osoby prawa do świadczenia specjalnego z uprawnieniami, o których mowa w art. 16 i art. 20¹ ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2012 r., poz. 400), osobie tej przysługuje świadczenie specjalne albo uprawnienia, o których mowa w art. 16 i art. 20¹ ust. 1 tej ustawy, według własnego wyboru.

2. W przypadku zbiegu u jednej osoby prawa do pomocy pieniężnej z prawem do pomocy pieniężnej, o której mowa w art. 19 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, osobie tej przysługuje pomoc pieniężna albo pomoc pieniężna, o której mowa w art. 19 tej ustawy, według własnego wyboru.

Art. 13. Działaczowi opozycji antykomunistycznej lub osobie represjonowanej z powodów politycznych, o stwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, przysługuje prawo pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej, w tym w uzyskaniu miejsca w domu pomocy społecznej.

Art. 14. Samorząd terytorialny może udzielać pomocy działaczom opozycji antykomunistycznej i osobom represjonowanym z powodów politycznych, w zakresie udogodnień komunikacyjnych, świadczeń mieszkaniowych, kulturalnych, zdrowotnych i oświatowych.

Art. 15. Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu udziela pomocy w sporządzeniu wniosku o stwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

Art. 16. 1. Tworzy się wojewódzkie rady konsultacyjne do spraw działaczy opozycji i osób represjonowanych, działające przy zarządach województw, które zapewniają ich obsługę techniczno-administracyjną.

2. Obsługa techniczno-administracyjna rady należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez województwo.

3. Członków rady, w liczbie od 5 do 9, powołuje zarząd województwa w porozumieniu z Szefem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych spośród, mających miejsce zamieszkania na terenie danego województwa, osób odznaczonych Krzyżem Wolności i Solidarności lub innym odznaczeniem lub orderem za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka.

4. Zadaniem rady jest opiniowanie wniosków o stwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

5. Właściwą w sprawie opiniowania wniosków jest rada działająca w województwie, w którym osoba składająca wniosek ma miejsce zamieszkania. Dla osób zamieszkałych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej właściwą jest rada działająca przy zarządzie województwa mazowieckiego.

6. Członkowie rady wykonują swoje zadania za wynagrodzeniem.

7. Wynagrodzenie członka rady wynosi 200 zł za każde posiedzenie, w którym brał udział, przy czym nie może ono wynosić więcej niż 400 zł miesięcznie.

8. Członkom rady przysługuje zwrot udokumentowanych kosztów przejazdów na posiedzenia rady.

9. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, organizację i tryb pracy rady oraz procedurę wypłaty wynagrodzeń i udokumentowanych kosztów przejazdu członków rady, uwzględniając efektywność działania rady, w tym biorąc pod uwagę, aby częstotliwość posiedzeń rady uzależniona była od ilości przekazanych wniosków oraz konieczności ich terminowego zaopiniowania.

Art. 17. Wpłata świadczenia specjalnego, pomocy pieniężnej oraz wynagrodzeń i kosztów przejazdów dla członków wojewódzkich rad konsultacyjnych do spraw działaczy opozycji i osób represjonowanych następuje z części budżetu państwa, której dysponentem jest Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Art. 18. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.³⁾) w art. 21 w ust. 1 po pkt 25b dodaje się pkt 25c w brzmieniu:

„25c) świadczenie specjalne lub pomoc pieniężna przyznane na podstawie przepisów ustawy z dnia o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. ...);”.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 362, 440, 596, 769, 1278, 1342, 1448, 1529 i 1540 oraz z 2013 r. poz. 21, 888, 1027, 1036, 1287, 1304, 1387 i 1717.

Art. 19. W ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 i 984) w art. 3 w ust. 3 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Do dochodu nie wlicza się świadczeń pomocy materialnej dla uczniów, dodatków dla sierot zupełnych, jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka, dodatku z tytułu urodzenia dziecka, pomocy w zakresie dożywiania, zasiłków pielęgnacyjnych, zasiłków okresowych z pomocy społecznej, jednorazowych świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze z pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego, zapomogi pieniężnej, o której mowa w przepisach o zapomodze pieniężnej dla niektórych emerytów, rencistów i osób pobierających świadczenie przedemerytalne albo zasiłek przedemerytalny w 2007 r., oraz świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej, o których mowa w przepisach ustawy z dnia ... o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 20. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456, 1623 i 1650) w art. 3 w pkt 1 w lit c w tiret dwudziestym ósmym średnik zastępuje się przecinkiem oraz dodaje się tiret dwudzieste dziewiąte w brzmieniu:

„– świadczenie specjalne i pomoc pieniężna określone w ustawie z dnia ... o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. ...);”.

Art. 21. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 i 509) w art. 8 w ust. 4 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej, o których mowa w ustawie z dnia ... o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. ...);”.

Art. 22. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2014 r.

UZASADNIENIE

Celem projektu ustawy jest przyznanie szczególnego statusu działaczom opozycji i osobom represjonowanym z powodów politycznych angażujących się w latach 1956–1989 w działalność antykomunistyczną. Wprowadzane rozwiązania mają być wyrazem docenienia wyjątkowej roli tych osób w procesie odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności. Projekt zakłada potwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych stosownymi dokumentami: honorową odznaką oraz legitymacją działacza opozycji lub osoby represjonowanej. Przewiduje pierwszeństwo w przyznaniu tym osobom pomocy socjalnej oraz stwarza wyraźną podstawę do udzielenia pomocy w zakresie udogodnień komunikacyjnych, świadczeń mieszkaniowych, kulturalnych, zdrowotnych i oświatowych realizowanych przez samorząd terytorialny. Celem projektu ustawy jest także zagwarantowanie pomocy działaczom opozycji antykomunistycznej i osobom represjonowanym znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej. Jest bowiem niedopuszczalne, aby osoby zasłużone dla odzyskania przez Polskę niepodległości żyły w skrajnej biedzie. Zgodnie z sygnałami płynącymi od organizacji zrzeszających byłych opozycjonistów, a potwierdzonymi na spotkaniu, które odbyło się w Senacie 25 marca 2013 r. – *Czy i jak można pomóc działaczom opozycji demokratycznej i podziemia solidarnościowego znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej?*, problem biedy a niekiedy wręcz wykluczenia społecznego w tym środowisku narasta. Projektowana ustawa stanowi próbę zaradzenia tej sytuacji. Warunkiem przyznania pomocy będzie uzyskanie przez osobę zainteresowaną statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej oraz spełnienie kryterium dochodowego. Pomoc będzie świadczona w dwóch formach: świadczenia specjalnego oraz pomocy pieniężnej.

Obecnie obowiązujące przepisy regulujące sytuację prawną działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych z powodów politycznych to przepisy następujących ustaw:

- 1) ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U z 2012 r. poz. 400),
- 2) ustawa z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr .34, poz. 149, z późn. zm.),

- 3) ustawa z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. Nr 90, poz. 450, z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. Nr 1440, z późn. zm.),
- 5) ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956–1989 (Dz. U. Nr 91, poz. 741, z późn. zm.).

Zakres podmiotowy ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (zwanej dalej ustawą o kombatantach) obejmuje przede wszystkim kombatantów, czyli osoby, które brały udział w wojnach, działaniach zbrojnych i powstaniach narodowych, wchodząc w skład formacji wojskowych lub organizacji walczących o suwerenność i niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej.

Na mocy ustawy o kombatantach za działalność równorzędną z działalnością kombatancą lub za podleganie represjom wojennym i okresu powojennego uznaje się również (między innymi):

- 1) pełnienie funkcji cywilnych w podziemnych niepodległościowych organizacjach cywilnych w latach 1945-1956,
- 2) czynny udział w zbrojnym wystąpieniu o wolność i suwerenność Polski w Poznaniu w czerwcu 1956 r., który spowodował śmierć lub uszczerbek na zdrowiu,
- 3) przebywanie w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania w latach 1944-1956, na podstawie przepisów wydanych przez władze polskie, przez sądy powszechne, wojskowe i specjalne albo w latach 1944-1956 bez wyroku - za działalność polityczną bądź religijną, związaną z walką o suwerenność i niepodległość,
- 4) poniesienie śmierci, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia na czas powyżej siedmiu dni w grudniu 1970 r. na Wybrzeżu wskutek działania wojska lub milicji podczas wystąpień wolnościowych.

Wskazane wyżej osoby, zgodnie z ustawą o kombatantach, po potwierdzeniu ich statusu przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, mają prawo do szeregu świadczeń przewidzianych w przepisach tej ustawy. Są to m. in. uprawnienia określone przez ustawę o kombatantach jako uprawnienia pracownicze, uprawnienia emerytalne, prawo do wcześniejszego przejścia na emeryturę, dodatek kombatancki,

pierwszeństwo do środowiskowej opieki socjalnej i w domach opieki społecznej, ulga w przejazdach środkami komunikacji publicznej, dodatek kompensacyjny, ryczałt energetyczny, świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego oraz przyznawana w drodze wyjątku emerytura lub renta, a także doraźna lub okresowa pomocy pieniężna.

Ponadto kombatantom będącym inwalidami wojennymi lub wojskowymi przysługują świadczenia pieniężne i inne uprawnienia przewidziane w przepisach ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, uznaje się za nieważne orzeczenia wydane przez polskie organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe w okresie od rozpoczęcia ich działalności na ziemiach polskich, począwszy od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1989 r., jeżeli czyn zarzucony lub przypisany był związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności, jak również orzeczenia wydane za opór przeciwko kolektywizacji wsi oraz obowiązkowym dostawom. Osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji.

Ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989 określa zasady przyznania jednorazowego świadczenia pieniężnego – zadośćuczynienia rodzinom osób, które na skutek działań wojska, milicji i innych organów aparatu bezpieczeństwa poniosły śmierć w związku z wystąpieniami wolnościowymi na rzecz odzyskania przez Państwo Polskie suwerenności, niepodległości oraz respektowania praw człowieka i obywatela. Do wystąpień wolnościowych zaliczono wydarzenia z czerwca 1956 r. w Poznaniu, z października 1957 r. w Warszawie, z grudnia 1970 r. na Wybrzeżu (w Elblągu, Gdańsku, Gdyni i Szczecinie), z czerwca 1976 r. w Radomiu, w okresie stanu wojennego od 13 grudnia 1981 r. do 22 lipca 1983 r., w trakcie tłumienia manifestacji lub strajków w latach 1983-1989. Świadczenie w kwocie 50 000 zł. przyznaje się każdemu członkowi rodziny.

Rodzice, małżonkowie oraz dzieci osób, które poniosły śmierć w grudniu 1970 r. w wyniku działań wojska i milicji na Wybrzeżu w grudniu 1970 r. otrzymali także

jednorazowe renty specjalne przyznane przez Prezesa Rady Ministrów na podstawie art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Osobom tym, na mocy przepisów przejściowych ustawy o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989 nie przysługuje normowane tą ustawą zadośćuczynienie, chyba że osoby te otrzymały rentę specjalną w wysokości niższej niż 50 000 zł, co w tym wypadku oznacza prawo do świadczenia w kwocie stanowiącej różnicę między 50 000 zł a wysokością przyznanej renty specjalnej.

Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zalicza wymienione w niej okresy działalności opozycyjnej lub okresy podlegania represjom do okresów składkowych lub okresów nieskładkowych warunkujących ustalenie prawa do renty i emerytury oraz obliczenia wysokości tych świadczeń.

Ustawa z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach przewiduje przyznanie opozycjonistom z lat 1956-1989 odznaczenia w postaci Krzyża Wolności i Solidarności.

Projekt ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych obejmuje swoim zakresem normowania działaczy opozycji i osoby represjonowane z lat 1956–1989. Jednocześnie, wobec częściowego pokrywania się zakresów podmiotowych projektowanej ustawy oraz ustawy o kombatantach, przede wszystkim w stosunku do osób biorących udział w wystąpieniach w czerwcu 1956 r. w Poznaniu oraz osób poszkodowanych w grudniu 1970 r. na Wybrzeżu, projekt zakłada stosowną normę kolizyjną (art. 12 projektu) przesądzającą, że w stosunku do tej kategorii osób uprawnionych, zainteresowana osoba powinna, według własnego wyboru, określić reżim prawny przysługujących jej świadczeń o charakterze socjalnym (świadczenia specjalnego lub pomocy pieniężnej z projektowanej ustawy, albo emerytury lub renty z art. 16, pomocy pieniężnej z art. 19 i świadczenia z art. 20¹ ustawy o kombatantach).

Projekt zakłada, że świadczenia przysługujące na podstawie ustawy wypłacane będą niezależnie od odszkodowań i zadośćuczynień przyznanych na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz niezależnie od zadośćuczynienia przyznanego na podstawie ustawy o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989. Jednocześnie, środki przyznane na podstawie powołanych ustaw wliczać

się będą do dochodu uzależniającego przyznanie świadczenia na podstawie projektowanej ustawy, według zasad określonych w art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (w związku z art. 11 ust. 1 projektu).

Projekt wobec różnych zakresowo przepisów dotyczących działalności uznanej za działalność opozycyjną z lat 1956–1989 wprowadza własne definicje działacza opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowanej z powodów politycznych, nie ingerując w zastane, wyżej przedstawione uregulowania prawne (art. 2 i art. 3 projektu).

Zgodnie z projektem ustawy do okresu uzasadniającego uznanie za działacza opozycji nie wlicza się członkostwa w organizacjach niezależnego ruchu związkowego i niezależnego ruchu studenckiego w okresie od dnia 31 sierpnia 1980 r. do dnia 13 grudnia 1981 r.

Projektowana ustawa zakłada, że status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych nie będzie przysługiwał osobie, która była pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa państwa, chyba że bez wiedzy przełożonych czynnie wspierała osoby lub organizacje działające na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka. Status działacza opozycji lub osoby represjonowanej nie będzie również przysługiwał osobie co do której, zachowały się dokumenty wytworzone przez nią lub przy jej udziale, w ramach czynności wykonywanych przez nią w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji przez organy bezpieczeństwa państwa.

Status działacza opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowanej z powodów politycznych stwierdzać będzie, wydając stosowną decyzję, Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, na wniosek działacza opozycji antykomunistycznej, osoby represjonowanej z powodów politycznych, wdowy lub wdowca po działaczu opozycji antykomunistycznej lub po osobie represjonowanej z powodów politycznych oraz innego członka rodziny zmarłego działacza opozycji lub osoby represjonowanej.

W procedurze stwierdzenia statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych współuczestniczyć będzie Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz wojewódzka rada konsultacyjnych do spraw działaczy opozycji i osób represjonowanych. Prezes IPN wyrażać będzie wiążące stanowisko co do spełnienia przez działacza opozycji lub osobę represjonowaną warunków, o których mowa art. 4 projektu ustawy. Rada natomiast wyrażać

ma całościową opinię co do zasadności składanego wniosku. Wobec ogólnej normy art. 106 Kodeksu postępowania administracyjnego, przyjąć należy, że wskazane podmioty stosowne rozstrzygnięcia wyrażą w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie, a w konsekwencji także skarga do sądu administracyjnego. Zakładany projektem termin na wyrażenie stanowiska przez Prezesa IPN to 3 miesiące od dnia żądania jego wyrażenia (art. 5 ust. 6 projektu). Termin na wyrażenie opinii przez radę to termin dwutygodniowy (art. 106 § 3 Kpa).

Projekt przewiduje ponadto, że przed wydaniem decyzji Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych będzie miał możliwość zwrócenia się do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przekazanie informacji o treści zgromadzonych przez Instytut dokumentów dotyczących pozytywnych warunków uznania za działacza opozycji antykomunistycznej lub osobę represjonowaną z powodów politycznych, ujętych w definicjach działacza lub osoby represjonowanej (art. 5 ust. 5 projektu).

Osoby posiadające status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych będą mogły otrzymać legitymację i odznakę honorową działacza opozycji lub osoby represjonowanej. Możliwość otrzymania odznaki pamiątkowej obejmie także członków rodzin opozycjonistów. Wzory odznak i legitymacji określi, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, jako organ nadrzędny nad Szefem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych (art. 6 projektu). Rozporządzenie powinno zakładać zróżnicowanie wzorów legitymacji i odznaczeń w ten sposób, aby uwzględnić, że dana osoba mogła uzyskać status działacza opozycji (legitymacja, odznaka działacza opozycji) albo osoby represjonowanej (legitymacja, odznaka osoby represjonowanej) albo też status działacza opozycji i jednocześnie osoby represjonowanej (legitymacja, odznaka działacza opozycji i osoby represjonowanej).

Uzyskanie statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej uprawniać będzie, analogicznie jak stosowne rozwiązanie w ustawie o kombatantach, do pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej, w tym w uzyskaniu miejsca w domu pomocy społecznej (art. 13 projektu).

Pomocy w sporządzeniu wniosku o stwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, zgodnie z projektem ustawy, udzielać ma Instytut Pamięci Narodowej.

Zgodnie z projektowaną ustawą działacze opozycji antykomunistyczne oraz osoby represjonowane z powodów politycznych, a także wdowy i wdowcy po tych osobach, mogą otrzymać dwa rodzaje świadczeń pieniężnych: świadczenie specjalne i pomoc pieniężną (art. 7–12 projektu).

Świadczenia przysługiwać mają po spełnieniu przewidzianych ustawą kryteriów dochodowych. Świadczenie specjalne, w założeniu projektodawców spełniać ma rolę świadczenia rentowego o charakterze stałym. Pomoc pieniężna natomiast przyznawana ma być jedynie incydentalnie, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych.

Warunkiem przyznania świadczenia specjalnego lub pomocy pieniężnej ma być wcześniejsze stwierdzenie przez Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej. Po uzyskaniu statusu działacza opozycji (osoby represjonowanej) osoba ta (lub wdowa, wdowiec po działaczu) będzie mogła wystąpić z wnioskiem o przyznanie świadczenia (pomocy). Warunkiem jego przyznania będzie spełnienie kryterium dochodowego.

Podmiotem przyznającym świadczenie specjalne i pomoc pieniężną będzie Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Postępowanie w sprawie przyznania tych świadczeń toczyć się będzie na podstawie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego (wobec ogólnej normy art. 1 Kpa). Dodatkowo procedura przyznania świadczeń opierać się będzie na odpowiednim zastosowaniu wybranych przepisów ustawy o pomocy społecznej (art. 11 projektu).

W myśl projektu świadczenie specjalne ustalone zostało w dwóch wysokościach: w kwocie minimalnej emerytury albo w połowie tej kwoty, w zależności od przyjętego kryterium dochodowego.

Świadczenie specjalne przyznawane będzie na okres 12 miesięcy. Po upływie tego okresu, osoba uprawniona będzie mogła wystąpić z kolejnym wnioskiem o przyznanie świadczenia.

Projekt ustawy rozstrzyga też kwestię „zbiegu” uprawnień przysługujących na podstawie projektowanych przepisów oraz przepisów ustawy o pomocy społecznej, przesądzając, że są to świadczenia przyznawane niezależnie, bez wpływu na kryteria

dochodowe określone odpowiednio projektowaną ustawą i ustawą o pomocy społecznej (art. 11 ust. 3 oraz art. 21 projektu).

Projekt ustawy przewiduje zwolnienie świadczenia specjalnego oraz pomocy pieniężnej z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz pozwala na pomniejszenie o kwoty tych świadczeń kryterium dochodowego uzasadniającego przyznanie dodatku mieszkaniowego na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych. Jednocześnie projekt wlicza świadczenie specjalne i pomoc pieniężną do definicji dochodu z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (art. 18–20 projektu).

Projektowana ustawa przewiduje utworzenie wojewódzkich rad konsultacyjnych do spraw działaczy opozycji i osób represjonowanych, działających przy zarządach województw. Do zadania rad należeć będzie opiniowanie wniosków o stwierdzenie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych. Projekt określa podstawowe zasady dotyczące funkcjonowania rad, pozostawiając szczegółowe kwestie związane z organizacją i trybem pracy rad do uregulowania stosownym rozporządzeniem (art. 16 projektu).

Rozporządzenie wydane na podstawie art. 16 ust. 9 powinno zakładać powołanie przez radę przewodniczącego i jego zastępcy lub zastępców, możliwość utworzenia zespołów problemowych w radach działających jako rady z „pełną” obsadą (do decyzji podmiotów powołujących rady należy określenie ich liczebności), zasady zwoływania i przewodnictwa obradom oraz zasady podejmowania uchwał. W szczególności pamiętać należy, że częstotliwość posiedzeń rady powinna być uzależniona od ilości przekazanych wniosków oraz konieczności ich terminowego zaopiniowania. Wskazane rozporządzenie określić także powinno procedurę wypłaty wynagrodzeń i udokumentowanych kosztów przejazdu członków rady, kierując się efektywnością tych działań. Założyć należy w szczególności możliwość zarówno gotówkowej jak i bezgotówkowej wypłaty tych środków.

Obsługę techniczno-administracyjną rady zapewnić ma samorząd województwa, natomiast środki na wypłatę wynagrodzeń i kosztów przejazdów dla członków rady pochodzić mają z części budżetu państwa, której dysponentem jest Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Projektowana ustawa wpłynie na budżet państwa. Nowe zadania Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, związane z przyznaniem statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej, wydaniem legitymacji lub odznaki działacza opozycji lub osoby represjonowanej oraz przyznaniem i wypłatą świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej pokrywane będą z części budżetu państwa, której dysponentem jest Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Z tej samej części budżetu, na mocy wyraźnego postanowienia projektu ustawy, pochodzić mają również (jak wspomniano wyżej) środki na wypłatę wynagrodzeń i kosztów przejazdów dla członków Wojewódzkich Rad Konsultacyjnych do Spraw Działaczy Opozycji i Osób Represjonowanych. Obsługa techniczno-administracyjna Rad ma być zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez województwa. Nowe zadania Instytutu Pamięci Narodowej związane ze współuczestniczeniem w stwierdzaniu statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej oraz związane z pomocą przy sporządzaniu wniosków o stwierdzenie statusu działacza opozycji osoby represjonowanej pokrywane będą z części budżetu, której dysponentem jest IPN.

Według badania przeprowadzonego przez Centrum Badania Opinii Społecznej, którego celem było oszacowanie przybliżonej liczby osób uprawnionych – potencjalnych beneficjentów projektowanej ustawy – opartego o projekt ustawy w brzmieniu przed jego pierwszym czytaniem w komisjach senackich (brzmienie to zakładało węższe definicje działacza opozycji i osoby represjonowanej oraz niższe kryteria dochodowe warunkujące przyznanie świadczenia specjalnego) mniej więcej trzy osoby na sto, spośród urodzonych przed 1974 rokiem, kwalifikują się do kategorii działaczy opozycji demokratycznej (3,1%; 589 tys.), a 1,1% (209 tys.) to osoby represjonowane. Uprawnionych do pobierania świadczeń (spełniających zarówno kryterium biograficzne jak i dochodowe) jest 1,2% Polaków urodzonych przed rokiem 1974, a więc około 228 tysięcy osób. Jednocześnie badanie zastrzega, że biorąc pod uwagę błąd oszacowania, należy z 95% prawdopodobieństwem przyjąć, że odsetek ten zawiera się w przedziale od 0,6%, a 1,8%, co oznacza, że kategoria uprawnionych liczy między 114 a 342 tysięcy osób.

Z kolei Instytut Pamięci Narodowej również analizując projekt ustawy w brzmieniu przed jego pierwszym czytaniem w komisjach senackich, przekazał informację, w której podał, że beneficjentami projektu będzie „nie więcej, niż 10 tysięcy osób, a najprawdopodobniej ich liczba zawrze się w przedziale pomiędzy 2 a 5 tysięcy”. Na

podstawie tych danych Minister Pracy i Polityki Społecznej, szacując skutki finansowe wejścia w życie projektowanych rozwiązań, wskazał na roczny koszt wypłaty świadczeń specjalnych w wysokości nie większej niż 100 mln zł, przy założeniu, że ze świadczenia specjalnego (w wysokości najniższej emerytury – 831,15 zł) skorzysta 10 tys. uprawnionych. Za Ministrem Pracy i Polityki Społecznej można wskazać ponadto, że nie jest możliwe określenie liczby osób, które kwalifikowałyby się do pomocy pieniężnej. Uniemożliwia to, z przyczyn obiektywnych, przesłanka uzyskania takiej pomocy, czyli szczególnie uzasadnione przypadki zdarzeń losowych.

W trakcie prac nad projektem wystąpiono o opinię do:

- 1) Ministra Pracy i Polityki Społecznej,
- 2) Ministra Finansów,
- 3) Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
- 4) Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej,
- 5) Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 6) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- 7) Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa,
- 8) Sądu Najwyższego,
- 9) Krajowej Rady Sądownictwa,
- 10) Naczelnej Rady Adwokackiej,
- 11) Krajowej Rady Radców Prawnych,
- 12) Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,
- 13) Stowarzyszenia Sieć Solidarności,
- 14) Fundacji Ośrodka „Karta”,
- 15) Stowarzyszenia Wolnego Słowa,
- 16) Fundacji Wolność i Pokój,
- 17) NSZZ „Solidarność”,
- 18) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
- 19) Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- 20) Unii Metropolii Polskich,
- 21) Związku Miast Polskich,
- 22) Związku Powiatów Polskich,
- 23) Związku Gmin Wiejskich RP,

24) Unii Miasteczek Polskich.

Swoje opinie przedstawili:

- 1) Minister Pracy i Polityki Społecznej,
- 2) Minister Finansów,
- 3) Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
- 4) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej,
- 5) Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- 6) Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa,
- 7) Sąd Najwyższy (nie zgłosił uwag),
- 8) Krajowa Rada Sądownictwa,
- 9) Krajowa Rada Radców Prawnych (nie zgłosiła uwag),
- 10) Stowarzyszenie Sieć Solidarności,
- 11) Fundacja Ośrodka „Karta”,
- 12) Stowarzyszenie Wolnego Słowa,
- 13) NSZZ „Solidarność”,
- 14) Unia Metropolii Polskich,
- 15) Związek Powiatów Polskich.

Z własnej inicjatywy swoje opinie przedstawiło Stowarzyszenie Godność oraz Stowarzyszenie Walczących o Niepodległość 1956–89.

Poza wyżej wymienionymi podmiotami w pracach nad projektem ustawy w pierwszym czytaniu, podczas posiedzenia komisji senackich, swoje postulaty wyrażali także przedstawiciele: Związku Stowarzyszeń Osób Represjonowanych w latach 1980–1990 imienia księdza Jerzego Popiełuszki, Stowarzyszenia Osób Internowanych i Represjonowanych w Stanie Wojennym Regionu Radomskiego, Stowarzyszenia Represjonowanych w Stanie Wojennym Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Internowanych i Represjonowanych oraz Stowarzyszenia Polskiej Partii Niepodległościowej.

Większość przedstawionych opinii popiera ogólny cel projektowanej ustawy i kierunek zaproponowanych zmian, dostrzegając konieczność uchwalenia ustawy odnoszącej się do osób, których działalność i postawa przyczyniły się do odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności. Zawarte w opiniach krytyczne uwagi dotyczyły konkretnych, szczegółowych rozwiązań. Nieliczne negatywne opinie podnosiły konieczność

radykałniejszych działań ustawodawczych, zmierzających do pełniejszego i całościowego uregulowania sytuacji byłych opozycjonistów, w szczególności poprzez przyznanie im zdecydowanie szerszych uprawnień, niż te przewidziane w projekcie (opinia Stowarzyszenia Godność, stanowisko Stowarzyszenia Polskiej Partii Niepodległościowej).

W szeregu opinii postulowano, aby zadania związane z przyznawaniem i wypłatą świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej wykonywał Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, w miejsce proponowanych w pierwotnym projekcie ośrodków pomocy społecznej. Uwagi te uwzględniono. Nie uwzględniono natomiast postulatów, aby świadczenia projektowane ustawą realizował Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W trakcie prac nad projektem ustawy uwzględniono również, podnoszony w szeregu opinii, postulat ograniczenia kręgu osób, którym przysługuje status działacza opozycji lub osoby represjonowanej z powodów politycznych, jedynie do osób niebędących pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa państwa lub tajnym współpracownikiem tych organów.

Duża część uwag dotyczyła przepisów formułujących definicje działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych. Uwagi te, po pierwsze, dotyczyły rozszerzenia definicji, tak aby objąć nimi kolejne kategorie działaczy lub osób represjonowanych. Po drugie, uwagi wskazywały na niedookreśloność niektórych sformułowań definicyjnych, takich jak „aktywne członkostwo” czy „prowadzenie działalności w sposób zorganizowany”. Po trzecie wreszcie opinie wskazywały na konieczność stworzenia zupełnie nowych definicji lub odniesienia ich do przesłanek z ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (ustawa ta zalicza wymienione w niej okresy działalności opozycyjnej lub okresy podlegania represjom do okresów składkowych lub okresów nieskładkowych warunkujących ustalenie prawa do renty i emerytury). W zakresie definicji działacza opozycji antykomunistycznej przyjęto propozycję polegającą na wykreśleniu warunku „aktywnego” członkostwa w nielegalnej organizacji. W zakresie definicji osoby represjonowanej z powodów politycznych wprowadzono nowe przesłanki do uznania za osobę represjonowaną, m. in. w postaci: pełnienia służby wojskowej jako formy represji (w szczególności w wojskowym obozie specjalnym), poszukiwania listem gończym, wielokrotnego krótkotrwałego pozbawienia wolności oraz (w przypadku, gdy represja była wynikiem brania udziału w wystąpieniu wolnościowym) relegowania z uczelni wyższej lub innej szkoły, pozbawienia możliwości wykonywania zawodu, objęcia zakazem

publikacji. W wyniku przedstawionych opinii rozszerzono także zakres podmiotowy ustawy o osoby działające w roku 1956 (pierwotnie okres działalności lub represji obejmował lata 1957-89).

Część postulatów dotyczyła zwiększenia wysokości świadczenia specjalnego oraz pomocy pieniężnej oraz zliberalizowania kryteriów dochodowych uzasadniających przyznanie takich świadczeń. Postulaty te, w zakresie konieczności wskazania łagodniejszych kryteriów dochodowych, częściowo uwzględniono. Tym samym nie uwzględniono tych pojedynczych opinii, które poddawały w wątpliwość kryteria dochodowe jako zbyt łagodne oraz poddających w wątpliwość mechanizm niezaliczania dochodów z tytułu świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej do dochodu warunkującego prawo do świadczeń z tytułu pomocy społecznej.

Zgłaszane uwagi dotyczyły też możliwości przyznawania opozycjonistom innych uprawnień niż prawo do świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej, w szczególności wzorowanych na ustawie o kombatantach, uprawnień pracowniczych, emerytalnych, w zakresie ochrony zdrowia oraz w zakresie ulg na przejazdach środkami komunikacji miejskiej i krajowej. Postulaty takie obejmowały również przyznanie prawa pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej (w tym uzyskania miejsca w domu pomocy społecznej), do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej w szpitalach i świadczeń specjalistycznych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej, do bezpłatnych leków i wyrobów medycznych oraz do bezpłatnego wstępu do muzeów, galerii i teatrów.

Z powyższych uwag uwzględniono postulat, aby działacze opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowane z powodów politycznych korzystały z pierwszeństwa do środowiskowej opieki socjalnej, w tym uzyskania miejsca w domu pomocy społecznej.

W wyniku zgłoszonych opinii wprowadzono także Wojewódzkie Rady Konsultacyjne do Spraw Działaczy Opozycji i Osób Represjonowanych (jako podmioty opiniujące wnioski o przyznanie statusu działacza opozycji lub osoby represjonowanej), mechanizm waloryzacji świadczeń oraz legitymację działacza opozycji lub osoby represjonowanej. Wynikiem przeprowadzonych konsultacji była także zmiana określenia „działacze opozycji demokratycznej” na adekwatniejsze określenie „działacze opozycji antykomunistycznej”.

Nie uwzględniono tych uwag, które postulowały objęcie jednym aktem prawnym zarówno kombatantów i osoby represjonowane w rozumieniu ustawy o kombatantach jak i działaczy opozycji antykomunistycznej i osoby represjonowane z powodów politycznych

w rozumieniu niniejszego projektu ustawy, wychodząc z założenia, że działalność kombatancka, to działalność o innym charakterze, przede wszystkim związana ze zbrojną walką o suwerenność i niepodległość Polski. Niektóre z przedstawionych opinii sugerowały wprowadzenie do ustawy o kombatantach nowej kategorii podmiotów (określonych, zgodnie z projektowanymi definicjami, jako działacze opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowane z powodów politycznych) i przyznania im analogicznych świadczeń jak te już istniejące w ustawie o kombatantach, bez wprowadzania dodatkowych, nowych form pomocy (świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej) albo z wprowadzeniem takich dodatkowych świadczeń.

Inne nieuwzględnione postulaty to m. in.: wskazanie na konieczność stworzenia centralnej, imiennej bazy osób represjonowanych (Korpusu Weteranów), wprowadzenie przykładowego katalogu organizacji nielegalnych, utworzenie domów opieki dla weteranów oraz poszerzenie możliwości nadawania Krzyża Wolności i Solidarności. W tym ostatnim zakresie uznano, że materia ta powinna stanowić przedmiot odrębnej nowelizacji ustawy o orderach i odznaczeniach.

W przedstawionych opiniach sugerowano również szereg innych poprawek, także poprawek o charakterze legislacyjnym. Część z nich, uznana za zasadne, została przyjęta, część „skonsumowała” się w wyniku wprowadzenia innych nowych rozwiązań, pozostałej części nie uwzględniono.

Teksty wszystkich zgłoszonych opinii zamieszczone zostały na senackiej stronie internetowej.

Przedmiot projektowanej ustawy pozostaje poza obszarem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Warszawa, 13 lutego 2014 r.

BAS-WAPEiM-251/14

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Alfons Wyrowiński)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Przedmiotem projektu ustawy jest określenie zasad nabywania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz związanych z nimi uprawnień. Projekt reguluje definicje (art. 2-4 ustawy), procedurę przyznawania statusu wymienionych wyżej osób (art. 5-6 oraz art. 15 ustawy), katalog uprawnień im przysługujących, w tym regulacje związane z wypłatą określonych świadczeń (art. 7-14 oraz art. 17 ustawy), zadania, organizację i zasady działania wojewódzkich rad konsultacyjnych do spraw działaczy opozycji i osób represjonowanych (art. 16 ustawy). Projekt przewiduje również nowelizację następujących ustaw:

- ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, ze zm.);
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 i 984);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456, ze zm.);
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 i 509).

Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 czerwca 2014 r.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy
Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Kwestie stanowiące przedmiot projektu ustawy nie są regulowane prawem Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Szef
Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 13 lutego 2014 r.

BAS-WAPEiM-252/14

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy senacki projekt ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Alfons Wyrowiński) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

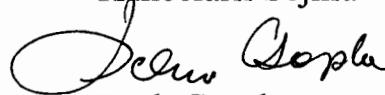
Przedmiotem projektu ustawy jest określenie zasad nabywania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych oraz związanych z nimi uprawnień. Projekt reguluje definicje (art. 2-4 ustawy), procedurę przyznawania statusu wymienionych wyżej osób (art. 5-6 oraz art. 15 ustawy), katalog uprawnień im przysługujących, w tym regulacje związane z wypłatą określonych świadczeń (art. 7-14 oraz art. 17 ustawy), zadania, organizację i zasady działania wojewódzkich rad konsultacyjnych do spraw działaczy opozycji i osób represjonowanych (art. 16 ustawy). Projekt przewiduje również nowelizację następujących ustaw:

- ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, ze zm.);
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 i 984);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1456, ze zm.);
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 i 509).

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Szef
Kancelarii Sejmu

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lech Czapla', written in a cursive style.

Lech Czapla

SZEF KANCELARII SENATU

Ewa Polkowska

SK-0401-3/14

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.

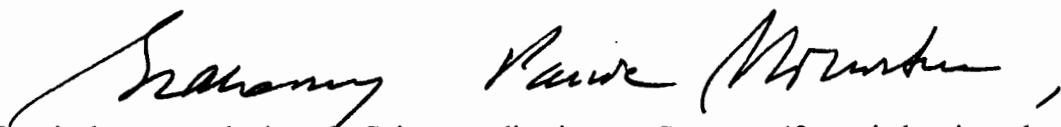
Data wpływu ... 04 02 2014 ...

Warszawa, dnia 3 lutego 2014 r.

Szanowny Pan

Lech Czapła

Szef Kancelarii Sejmu

W związku z przesłaniem do Sejmu, podjętej przez Senat na 48. posiedzeniu uchwały z dnia 30 stycznia 2014 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (wraz z projektem tej ustawy), pragnę przekazać Panu Ministrowi stanowiska podmiotów zewnętrznych przesłane do Senatu w toku postępowania zmierzającego do wypracowania przedmiotowego projektu ustawy.

Stanowiska w sprawie projektu ustawy przedstawiły następujące podmioty:

- 1) Sąd Najwyższy,
- 2) Krajowa Rada Radców Prawnych,
- 3) Krajowa Rada Sądownictwa,
- 4) Prokuratura Generalna Skarbu Państwa,
- 5) Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
- 6) NSZZ „Solidarność”,
- 7) Stowarzyszenie Godność,
- 8) Prezes Instytutu Pamięci Narodowej
- 9) Minister Finansów
- 10) Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- 11) Fundacja Ośrodka Karta
- 12) Stowarzyszenie Sieć Solidarności
- 13) Minister Pracy i Polityki Społecznej ” (pisma: z dnia 4 listopada 2013 r. oraz z dnia 14 listopada 2013 r.),
- 14) Stowarzyszenie Wolnego Słowa,
www.inforlex.pl

15) Stowarzyszenie Walczących o Niepodległość 1956-89,

16) Unia Metropolii Polskich,

17) Związek Powiatów Polskich.

Z Byraczów. Szczęśliwy

U 479/13

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
BSA II-021-377/13**

Warszawa, dnia 10 października 2013 r.

**Pan
Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej**

W odpowiedzi na pismo z dnia 30 września 2013 r., BPS/KU-034/449/7/13 uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy nie zgłasza uwag do *projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449)*.

Z wyrazami szacunku

wz.

**Prof. dr hab. Tadeusz ERECIŃSKI
Prezes Sądu Najwyższego**

KM 477/13

KRAJOWA RADA
RADCÓW PRAWNYCH

00-478 Warszawa · Aleje Ujazdowskie 18 lok. 4
tel./fax: 022 622 05 88, 622 84 28;33 · e-mail: kirp@kirp.pl · NIP: 526-10-43-011

L.dz. 4810 /OBSiL/2013

Warszawa, dnia 9 października 2013 r.

Sz.P. Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodnicuszy!

W nawiązaniu do przesłanego przy piśmie BPS/KU-034/449/11/13 z dnia 30 września 2013 r. projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449) - uprzejmie zawiadamiam, że Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych nie zgłasza uwag do tego projektu.

D. Powaske

Wiceprezes
Krajowej Rady Radców Prawnych

Dariusz Salajewski

ODPIS

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 9 października 2013 r.

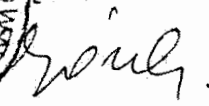
w przedmiocie projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449*).

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z treścią projektu ustawy, opiniuje niniejszy projekt pozytywnie.

Biuro Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚĆ Z ORYGINAŁEM

DYREKTOR
Wydziału Organizacyjnego i Kadr
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Marian Szkodziński

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

SSN Antoni Górski

KU 488/13

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA

Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

ul. Hoza 76/78, 00-682 Warszawa
tel.: (+48) 022 392-31-17; fax: (+48) 022 392-31-20

www.prokuratoria.gov.pl
e-mail: kancelaria@prokuratoria.gov.pl

KR-51-547/13/KBU
W/30472/13

Warszawa, 2013.10.24

Pan
Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 30.09.2013 r., znak: BPS/KU-034/449/6/13, dotyczące zaopiniowania **projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk nr 449)**, uprzejmie informuję, iż Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa do przedłożonego projektu zgłasza następujące uwagi:

1. W art. 5 projektowanej ustawy należałoby określić elementy wniosku składanego do Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w sprawie wydania decyzji stwierdzającej spełnienie warunków, o których mowa w art. 2 lub 3 tego projektu.
2. W art. 9 projektu należałoby określić, iż świadczenie specjalne lub pomoc pieniężna są udzielane na wniosek, gdyż w ust. 1 tego artykułu nie odesłano do odpowiedniego stosowania art. 102 ust. 1 *ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. poz. 182 oraz poz. 509)* w sprawach dotyczących przyznania świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej. Można by również rozważyć możliwość złożenia wniosku przez przedstawiciela ustawowego osoby zainteresowanej albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego, analogicznie jak uregulowano tą kwestię w przywołanym wyżej przepisie.
3. W projektowanej ustawie należałoby wskazać formę, w której będzie przyznawane świadczenie specjalne i pomoc pieniężna, gdyż w art. 9 ust. 1 projektu nie odesłano do odpowiedniego stosowania art. 106 ust. 1 *ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* w sprawach dotyczących przyznania świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej.
4. Proponuje się połączenie regulacji prawnych zawartych w art. 6 i 11 projektu, gdyż dotyczą one realizacji tego samego zadania.

Z wyrazami szacunku

Otrzymują:

- 1) adresat – 1 egz.,
 - 2) a/a – 1 egz.
- www.inforlex.pl

WICEPREZES
Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa

Iwona Gintowt-Juchniewicz

Km 492/13

Warszawa, dnia 28 października 2013 r.

KIEROWNIK

URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Jan Stanisław Ciechanowski

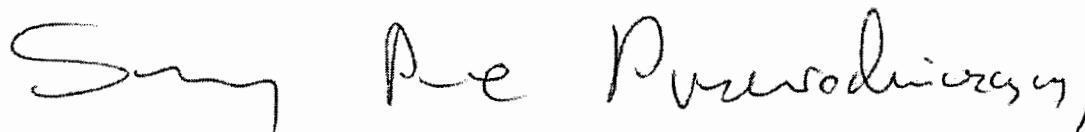
BD1-K0752-0700-10 /13

Szanowny Pan Senator RP

Piotr Zientarski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

w związku z pismem Szanownego Pana Przewodniczącego z dnia 30 września 2013 r. (BPS/KU-034/449/4/13), dotyczącym senackiego projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449), przedstawiam opinię Urzędu.

Projekt – oceniany generalnie przez nas pozytywnie – zawiera zasadniczo te elementy, które znajdowały się w opracowanym w Urzędzie w 2008 r. projekcie nowego prawa kombatantkiego, określającym m.in. zasady pomocy państwa dla działaczy opozycji z lat 1957 – 1989.

Główną ideą ówczesnego projektu – zachowaną w przedłożeniu senackim – było kierowanie świadczeń pieniężnych do tych działaczy opozycji antykomunistycznej, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej. Prace nad projektem wszczęto po uchwale Sejmu, nakładającej na rząd obowiązek

przygotowania rozwiązań przewidujących pomoc dla osób walczących o wolną Polskę w latach 1944 – 1989, które znalazły się w trudnej sytuacji materialnej.

U źródeł przyjęcia takiego założenia – oprócz wytycznych Sejmu i trudnej sytuacji budżetu państwa – były nasze doświadczenia w realizacji różnych ustaw skierowanych do kombatanatów i ofiar represji systemów totalitarnych. Mimo poważnych kwot wydawanych globalnie na świadczenia przewidziane w tych ustawach, wciąż tysiące kombatanatów i osób represjonowanych posiada środki niewystarczające do godnego życia. Powodem takiej sytuacji jest adresowanie świadczeń państwa na zasadzie „wszystkim po równo”, bez badania indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej. Taką samą pomoc otrzymują więc osoby posiadające wysokie dochody i osoby o dochodach bardzo niskich.

Dlatego uznajemy za słuszne to rozwiązanie projektu senackiego, by pomoc finansowa była adresowana do działaczy opozycji, którzy są w bardzo złej sytuacji życiowej. W stosunku zaś do pozostałych osób należy przyjąć inne formy honorowania ich zasług (m.in. odznaczenia państwowe – w tym ustanowiony w 2010 r. Krzyż Wolności i Solidarności).

Budzącym wątpliwości zagadnieniem przy rozważaniach na temat pomocy państwa dla dawnych działaczy opozycji jest kwestia badania, czy dana osoba nie była tajnym współpracownikiem komunistycznego aparatu bezpieczeństwa. Projekt senacki zakłada, że kwestia ta nie podlegałaby badaniu przez wydającego stosowne decyzje Kierownika Urzędu.

Rozwiązanie takie na pewno usprawniłoby proces orzekania o uprawnieniach danej osoby (już obecnie czas oczekiwania na stosowne dokumenty z IPN wynosi kilka miesięcy – niewątpliwie uległby on znacznemu wydłużeniu wraz z napływem tysięcy nowych wniosków). Ponadto ustawa byłaby pozbawiona charakteru w istocie lustracyjnego, co jest nieuniknione w przypadku badania ew. związków danej osoby z komunistycznym aparatem bezpieczeństwa.

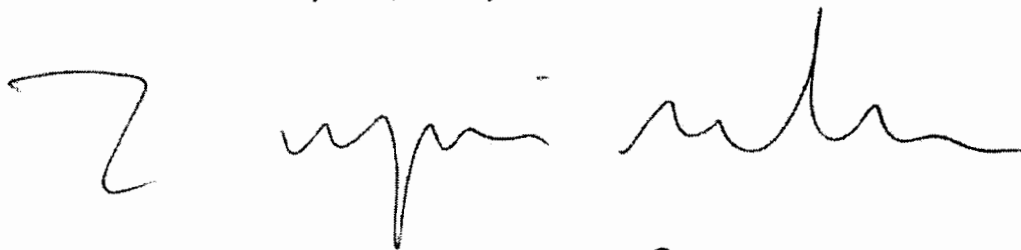
Z drugiej jednak strony, pomoc ze strony niepodległej i demokratycznej Polski mogłyby otrzymywać osoby nie tylko nie mające żadnych zasług dla jej

powstania, ale wręcz czyniące wiele, by te wartości nigdy się nie urzeczywistniły. Niewątpliwie przypadki takie byłyby nagłaśniane w środkach masowego przekazu, kompromitując całą ideę pomocy dla działaczy opozycji. W związku z tym proponujemy, aby uzupełnić przepisy projektu analogicznym rozwiązaniem, jakie jest zawarte w art. 21 ust. 2 pkt 6 ustawy kombatanckiej, które uniemożliwiłoby przyznanie statusu działacza opozycji czy osoby represjonowanej wnioskodawcy, który donosił władzom komunistycznym na innych działaczy czy osoby represjonowane.

Kolejnym budzącym wątpliwości zagadnieniem jest kwestia podmiotu decydującego o przyznaniu świadczenia czy pomocy pieniężnej. Podobnie jak w środowisku kombatanatów, tak i w środowisku działaczy opozycji antykomunistycznej częste są głosy, iż przekazanie tych zadań opiece społecznej jest w jakiś sposób poniżające dla beneficjentów pomocy. W związku z powyższym proponujemy, by zadania te wykonywał nasz Urząd, posiadający doświadczenie w tej materii nabyte przy udzielaniu pomocy pieniężnej kombatanantom i osobom represjonowanym.

W opinii Urzędu należałoby rozważyć poszerzenie kręgu podmiotów zaangażowanych w proces ustalania, czy dana osoba była rzeczywiście działaczem opozycji. Taka działalność z natury rzeczy była prowadzona w konspiracji, więc podstawowym źródłem dowodowym nie będą dokumenty, ale relacje innych osób zaangażowanych w ruch opozycyjny. Dlatego proponujemy powołanie w województwach – przez kierownika UdSKiOR i marszałka województwa – rad konsultacyjnych (których obsługę administracyjną zapewniłby samorząd województwa), w skład których wchodziłoby najbardziej znani i zaangażowani w walkę z reżimem działacze opozycji. Ze względu na swoją wiedzę mogliby oni wiarygodnie opiniować wnioski o przyznanie statusu działacza opozycji demokratycznej, co w dużym stopniu zapobiegłoby próbom wyludzeń i uwiarygodniło proces decydowania o uprawnieniach.

Trudno nam ocenić wiarygodność wyliczeń dotyczących liczby osób, które mogłyby uzyskać status działacza opozycji demokratycznej czy osoby represjonowanej z powodów politycznych. Wydaje się, że w tej materii najważniejszym rzeczowo jest Instytut Pamięi Narodowej, który powinien posiadać pewne informacje na ten temat, pomocne dla ustalenia choćby w przybliżeniu liczby osób zaangażowanych w działalność opozycyjną i poddanych represjom. Zakładając, że status majątkowy tych osób odpowiada przeciętnej w całej populacji, to posiłkując się danymi GUS czy MPiPS, można będzie wiarygodnie oszacować koszty całej ustawy.

Kierownik
Urzędu do Spraw Komitantów
i Osób Represjonowanych

Jan Stanisław Ciechanowski

SOLIDARNOŚĆ

Komisja Krajowa
80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax /58 308-4219
sekprez@solidarnosc.org.pl

Ldz SPK/17/10/13

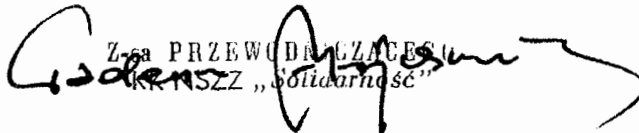
Gdańsk, 30 października 2013 r.

Szanowny Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu RP

dot. pisma nr BPS/KU-034/449/23/13

W załączeniu przesyłam decyzję Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nr 182/2013 ws. opinii o projekcie ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych z prośbą o zapoznanie się z jej treścią.

Z poważaniem

Z-ca PRZEWODNICZĄCEGO
KR NSZZ „Solidarność”

Tadeusz Majchrowicz

Decyzja
Prezydium KK
nr 182/2013

ws. opinii o projekcie ustawy o *pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych*

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wnosi następujące uwagi do senackiego projektu *ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych*:

1. Tytuł projektu ustawy brzmi: *ustawa o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych*. Tak zredagowany tytuł sugeruje, iż w okresie objętym zakresem czasowym projektu ustawy, stanowiącym w dziejach Polski okres istnienia i funkcjonowania totalitarnego państwa komunistycznego, ówczesne władze przyzwalały na istnienie i dopuszczały działanie jakiegokolwiek legalnej opozycji, w tym opozycji demokratycznej. W ocenie Związku jest to przekłamanie historyczne, które w przypadku regulacji pomocy dla osób zasłużonych dla odzyskania przez Polskę niepodległości nie może mieć miejsca.
2. Proponowana regulacja dotyczy niezwykle istotnej kwestii niepodlegającej przepisom ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o nieuznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa polskiego (Dz.U. Nr 34, poz. 149 z późn. zm.). Jakkolwiek sam projekt stanowi cenną inicjatywę uregulowania pomocy osobom zasłużonym dla odzyskania przez Polskę niepodległości, które w dniu dzisiejszym żyją w skrajnej biedzie, należy wskazać, iż zakres zawartej w projekcie pomocy nie spełnia oczekiwań środowiska działaczy nielegalnej opozycji i osób represjonowanych, gdyż jest niewystarczający by w pełni wynagrodzić poniesione przez nich krzywdy. Pierwotnie krzywdy te przejawiały się w uszczerbku na zdrowiu będącym skutkiem bicia, doznanym podczas zatrzymań, internowania, więzienia czy przesłuchań oraz w utracie pracy i niemożności znalezienia zatrudnienia przez samych opozycjonistów jak również nierzadko przez członków ich rodzin. Obecna katastrofalna sytuacja finansowa wielu opozycjonistów stanowi odroczone w czasie skutek ówczesnych działań. Działania nielegalnej

opozycji doprowadziły do odzyskania w 1989 r. suwerennego i demokratycznego bytu przez Państwo Polskie. Tym, którzy się do tego przyczynili należy się głęboki szacunek wszystkich rodaków oraz szczególna troska i opieka, jak również obowiązek wynagrodzenia przez wywalczone przez nich Państwo Polskie doznanych przez nich krzywd.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach i niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (j.t. Dz.U. 2012, Nr 400), dalej: ustawa o kombatantach, kombatantami są osoby, które brały udział w wojnach, działaniach zbrojnych i powstaniach narodowych, wchodząc w skład formacji wojskowych lub organizacji walczących o suwerenność i niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej. Zarówno czyny działaczy nielegalnej opozycji jak i kombatantów nakierowane były na odzyskanie suwerenności i niepodległości państwa Polskiego. W obu przypadkach ceną za podjęte działania były zatrzymania, bicie, tortury oraz realna groźba śmierci. Dlatego zasadnym jest przyznanie obu tym grupom podmiotów jednakowego wsparcia i uregulowanie go w jednym akcie prawnym. Z tych przyczyn proponujemy, aby rozwiązania prawne obejmujące pomoc materialną dla działaczy nielegalnej opozycji i osób represjonowanych zawarte zostały w ustawie o kombatantach. Powyższe wymagać będzie nowelizacji ustawy o kombatantach poprzez dodanie odpowiednich przepisów zawartych w projekcie ustawy w celu poszerzenia zakresu podmiotowego ustawy o kombatantach o działaczy nielegalnej opozycji i osoby represjonowane oraz poprzez dodanie przepisów projektu ustawy regulujących warunki i zasady przyznania świadczeń, o których mowa w projekcie ustawy tj. świadczenia specjalnego lub pomocy pieniężnej. Zawarcie proponowanych rozwiązań w ustawie o kombatantach jest tym bardziej uzasadnione, iż zawarta w projekcie procedura występowania o przyznanie i udzielanie świadczenia specjalnego lub pomocy pieniężnej, z wyłączeniem progów dochodowych, jest podobna do procedury występowania i udzielania doraźnej lub okresowej pomocy pieniężnej uregulowanej w art. 19 ustawy o kombatantach. Poszerzenie zakresu podmiotowego ustawy o kombatantach o działaczy nielegalnej opozycji i osoby represjonowane, otworzyłoby tym podmiotom prawo do szeregu uprawnień uregulowanych w ustawie o kombatantach, takich jak: uprawnienia emerytalne, prawo do wcześniejszego przejścia na emeryturę, dodatek kombatancki, pierwszeństwo do środowiskowej opieki socjalnej i w domach opieki społecznej, ulga w przejazdach środkami komunikacji publicznej, dodatek

kompensacyjny, ryczałt energetyczny, świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego czy też przyznawana w drodze wyjątku emerytura lub renta, których to świadczeń dla działaczy nielegalnej opozycji i osób represjonowanych projekt ustawy nie przewiduje. Dostęp do świadczeń na równi z kombatanami jest uzasadniony, gdyż częściowo okres działania opozycjonistów obejmuje szczególnie stan jakim był stan wojenny a represjami jakie w stosunku do nich stosowano było osadzanie w więzieniach, w których nierzadko zdarzały się pobicia. Miały miejsce pacyfikacje obozów, osadzenia w karczerach, prowokacje służb bezpieczeństwa i więziennych, tzw. ścieżki zdrowia. Skutkiem działań ówczesnych władz jest dziś katastrofalny stan zdrowia części represjonowanych, którym państwo Polskie jest winne pomoc i wsparcie. W ocenie Związku różnicowanie pomocy państwa osobom zasłużonym dla odzyskania przez Polskę niepodległości nie znajduje uzasadnienia.

3. Rozwiązania zawarte w projekcie mogą rodzić trudności w skorzystaniu z uregulowanej w nim pomocy. Zgodnie z projektem postępowanie w sprawie przyznania świadczeń ma toczyć się na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeksu postępowania administracyjnego (j.t. Dz.U. 2013, Nr 267), dalej: k.p.a.. W przepisach k.p.a. brak jest regulacji dotyczącej zagadnienia ciężaru dowodu. W orzecznictwie sądowno-administracyjnym przeważa pogląd, że w postępowaniu administracyjnym nie ma zastosowania przepis art. 6 k.c., w myśl którego ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Rozkład ciężaru dowodu wynika zasadniczo z przepisu prawa materialnego, który organ administracji publicznej ma obowiązek zastosować w sprawie (art. 6 k.p.a.). Może zatem zaistnieć sytuacja, iż w świetle przepisu prawa materialnego udowodnienie określonej okoliczności faktycznej obciąża stronę postępowania, nie zaś organ. Jednym z warunków otwierających prawo do ubiegania się o świadczenia, o których mowa w projekcie jest uzyskanie decyzji stwierdzającej spełnienie warunków uznania za działacza opozycji lub osobę represjonowaną. To wnioskujący o uznanie ma interes prawny w uzyskaniu stosownej decyzji i to na nim spoczywa obowiązek wykazania spełnienia przesłanek zawartych w art. 2 i 3 projektu. Nie będzie to zwalniać Kierownika Urzędu do Spraw Kombatanów i Osób Represjonowanych od powinności podjęcia wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego, wyczerpującego zebrania, rozpatrzenia, całego materiału dowodowego sprawy i oceny przedstawionych w sprawie dowodów (art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a.). Niemniej dowiedzenie przez osoby zainteresowane

spełnienia przesłanek zawartych we wskazanych przepisach w praktyce może napotkać poważne trudności.

W art. 2 ust. 1 pkt. 1 projektu zawarte są przesłanki, których spełnienie warunkuje uznanie za działacza opozycji: działaczem opozycji demokratycznej jest m.in. osoba, która przez okres wskazany w projekcie była *aktywnym członkiem nielegalnej organizacji, której cele zmierzały do odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka*. Z całą pewnością w zakres pojęcia aktywnego członka organizacji będą wchodzić funkcyjni działacze organizacji, jednak istnieje znaczne ryzyko, że szeregowi członkowie organizacji pozostaną poza zakresem zastosowania niniejszej ustawy. Trudnością, z jaką mogą zetknąć się osoby zasłużone dla odzyskania przez Polskę niepodległości, jest wykazanie przesłanki członkostwa w nielegalnej organizacji. W przypadku członków NSZZ „Solidarność” w okresie od wprowadzenia stanu wojennego do 1989 roku nie prowadzono imiennej dokumentacji członkostwa. W tym czasie funkcjonowały Tajne Komisje Zakładowe. Nie prowadzono ewidencji członkostwa, zaś członkowie związku oficjalnie nie płacili składek lecz dokonywali wpłat datków na Związek. W tej sytuacji wykazanie dokumentami członkostwa będzie w wielu przypadkach niemożliwe tak samo jak niemożliwe będzie wykazanie, iż członkostwo to trwało przez czas wymagany przez projekt ustawy. Dla przykładu przed wprowadzeniem stanu wojennego na terenie Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność” istniało ok. tysiąca komisji zakładowych. Do dnia dzisiejszego w zbiorach archiwum Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” i Archiwum Polskiego istnieją dokumenty ok. 70 komisji zakładowych z tamtego okresu. Na podstawie tych dokumentów nie można ustalić członków. Ze wskazanych przyczyn, w celu poparcia swojego wniosku, wnioskujący będą zmuszeni odwoływać się wyłącznie do zeznań świadków.

Następną przesłanką, której spełnienie warunkuje uznanie za działacza opozycji jest *aktywne członkostwo*. Jest to przesłanka mocno niedookreślona. W projekcie brak kryteriów pozwalających na ustalenie jaka działalność spełnia przesłankę aktywności. Niedookreślenie tego zakresu nie pozwoli na ustalenie w sposób nie budzący wątpliwości zakresu podmiotowego projektu ustawy, pozostawiając zbyt wiele do uznania organowi administracyjnemu. W szczególności problem ten dotyczyć może działaczy NSZZ „Solidarność”, gdzie ich uzewnętrzniona działalność mogła być „akcyjna” i mogła nie być stale uzewnętrzniona. Doskonałym przykładem to obrazującym są przypadki udziału

w nielegalnych strajkach czy przygotowaniach do nich. Represje stosowane wobec takich osób niejednokrotnie były bardzo dotkliwe. W swoich skutkach powodowały nawet wieloletnie problemy ze znalezieniem środków utrzymania, co w sposób bezpośredni wpłynęło na obecną sytuację materialną. W konsekwencji sytuacja majątkowa takich osób jest często bardzo trudna, a świadczenia emerytalne niezwykle niskie. Podobnie nie jest jasne czy wymóg, co najmniej 6 miesięcznej aktywności członka danej organizacji będzie spełniony przy działalności i aktywności niemającej ciągłego charakteru.

Zgodnie z warunkami zawartymi w art. 2 ust. 1 pkt. 2 za działacza opozycji w myśl projektu ustawy może zostać uznana osoba, która w okresie wskazanym w projekcie prowadziła w sposób zorganizowany, zagrożoną odpowiedzialnością karną, działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka. Wątpliwości interpretacyjne budzi również przesłanka zorganizowania prowadzenia działalności, o której mowa w przytoczonym przepisie. Zarówno w projekcie jak i w uzasadnieniu do projektu brak jest wskazówek jak należy interpretować przesłankę zorganizowania. Zgodnie ze słownikiem języka polskiego zorganizowany to: taki, który potrafi dobrze zaplanować i zorganizować swoje życie lub oznaczający się dobrą organizacją. Nie wydaje się aby, słownikowe znaczenie słowa zorganizowany miało mieć zastosowanie do definicji zawartej w projekcie ustawy. W tym miejscu należy przypomnieć, iż działania w celu odzyskania przez Polskę niepodległości, suwerenności lub respektowania praw człowieka podejmowali nie tylko członkowie organizacji, o których mowa w projekcie, ale również osoby niezrzeszone np. drukarze czy też kolportujący ulotki. Również osoby niezrzeszone zapewniały przechowywanie materiałów konspiracyjnych, jak również osób poszukiwanych za działalność niepodległościową. Ponadto, niejednokrotnie, w przypadku zatrzymania, aresztowania czy też internowania działalność represjonowanego przejmowali i kontynuowali członkowie rodziny. Działalność ta podlegała penalizacji. W opinii Związku definicja działacza opozycji powinna zostać doprecyzowana, gdyż zawarta w projekcie niefortunna redakcja przepisu nie pozwala jednoznacznie ustalić jaka działalność jest objęta zakresem hipotezy zawartej w przepisie normy, w tym czy obejmuje również wskazane przypadki działalności.

4. Należy także wskazać, że ustawa nie zawiera chociażby przykładowego wykazu organizacji, które uznaje się za organizacje o celach zmierzających do odzyskania przez Polskę niepodległości, suwerenności lub respektowania praw człowieka.

Wprowadzenie takiego, przykładowego, katalogu organizacji ułatwi dochodzenie uprawnień określonych w projekcie ustawy eliminując konieczność dowodzenia celów funkcjonowania organizacji wymienionej w wykazie.

5. Przedstawiony projekt ustawy wyklucza możliwość skorzystania ze świadczeń w niej określonych przez osoby, które były wielokrotnie pozbawiane wolności na okres krótszy niż 48 godzin. Praktyka częstego zatrzymywania na krótki okres czasu i ponownego pozbawienia wolności była bardzo częstą praktyką niezwykle utrudniającą funkcjonowanie zarówno zawodowe jak i rodzinne. Co więcej, tworząc atmosferę ciągłego zagrożenia skutecznie zniechęcała do prowadzenia działalności opozycyjnej. Ustawa w zaproponowanym brzmieniu w sposób nieuzasadniony „preferuje” dłuższe okresy pozbawienia wolności z pominięciem okresów krótszych, których łączny czas może być taki sam, albo nawet dłuższy.
6. Art. 3 projektu ustawy zawierający katalog warunków uznania za osoby represjonowane z powodów politycznych pominął osoby, którym udało się uniknąć internowania i z tego powodu były ścigane listami gończymi. Dlatego proponujemy dodanie nowej, trzeciej kategorii osób: „uniknęła internowania ukrywając się i został wystawiony za nią list gończy za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka”.
7. Zaproponowane w art. 7 projektu ustawy progi dochodowe jak i wysokość samych świadczeń są bardzo niskie. Niskie progi dochodowe, których nieprzekroczenie jest jedną z przesłanek uzyskania pomocy spowodują, iż część opozycjonistów wymagająca wsparcia nie zostanie objęta pomocą. Natomiast zaproponowana wysokość świadczeń (połowa lub najniższa emerytura), w zależności od spełnionego kryterium dochodowego, są zbyt niskie by rozwiązać problem biedy wśród byłych opozycjonistów a zarazem odpowiednio ich uhonorować. Kwoty te powinny być wyższe zważywszy, że przewidywana liczba beneficjentów nie powinna być wyższa niż 10 tysięcy osób i nie spowoduje to obciążenia finansowego, którego budżet państwa nie byłby w stanie ponieść.
8. Zgodnie z art. 6 projektu ustawy zadanie z zakresu przyznawania i wypłaty świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej ma być zadaniem pomocy społecznej gminy. Włączenie pomocy dla osób zasłużonych w walce o byt państwa Polskiego do pomocy społecznej jest swego rodzaju dyshonorem dla tych osób. W przekonaniu Związku jest to zadanie z zakresu administracji rządowej i nie powinno być sędowane na gminy. Równie negatywnie oceniamy zawartą w art. 9 ust. 1 projektu

propozycję zastosowania do przyznawania świadczeń art. 106 ust. 4 oraz art. 107 ustawy o pomocy społecznej warunkującego przyznanie świadczenia od przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego. Podkreślenia wymaga, iż podobna instytucja (obowiązek przedstawienia stanowiska kierownika ośrodka pomocy społecznej zawierającego m.in. informacje o sytuacji rodzinnej) warunkująca przyznanie doraźnej lub okresowej pomocy pieniężnej swego czasu zawarta była w ustawie o kombatantach. Przepisy nakładające wspomniany obowiązek uchylone zostały ustawą z dnia 28 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. 2011, Nr 187, poz. 1109.). W uzasadnieniu do projektu ustawy zmieniającej (druk sejmowy Nr 4347) znajduje się wskazanie, iż kilka lat funkcjonowania wspomnianych przepisów pozwoliło ocenić wprowadzone rozwiązania jako nieprzynoszące żadnych korzyści. Przeciwnie, rozwiązania te powodowały niezadowolenie środowiska kombatanckiego, wydłużały bowiem czas oczekiwania kombatanta na pomoc od państwa. Dla wielu kombatantów nawiązanie bezpośredniego kontaktu z pracownikiem ośrodka pomocy społecznej było niezwykle trudne, a nawet często niemożliwe do zaakceptowania z uwagi na swoisty dyshonor. Obowiązujące rozwiązania odbierane były przez kombatantów za upokarzające. Mając powyższe na względzie nie widzimy uzasadnienia wprowadzenia rozwiązań, które nie sprawdziły się w przeszłości, a które mogą spowodować, iż część osób uprawnionych nie zdecyduje się na wystąpienie o pomoc, gdyż procedura przyznawania świadczeń uwłacza ich godności i wiąże się ze swoistym upokorzeniem. Prostsze i stosowniejsze byłoby skorzystanie z instytucji renty specjalnej (art. 82 ust. 1 ustawy o rentach i emeryturach z FUS) przy rozwinięciu kryteriów przyznawania tej renty o zakres podmiotowy objęty projektem i poszerzeniu o świadczenie specjalne jednorazowe.

9. Uregulowanie pomocy dla osób zasłużonych dla odzyskania suwerenności Państwa Polskiego znajdujących się w trudnej sytuacji, oprócz wypełnienia obowiązku ich wsparcia, pełni również rolę swego rodzaju uhonorowania ich działań. Dlatego uchwalenie pomocy dla opozycjonistów powinno stanowić okazję nowelizacji ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989 (Dz.U. Nr 91, poz. 741 ze zm. W Dz.U. z 2011 r. Nr 106, poz. 622). W art. 1 ust. 1 po słowach „ w czerwcu 1976 r. w Radomiu” należy

dopisać słowa „ w Płocku i w Ursusie”. Jest bowiem powszechnie znany fakt zbiorowych wystąpień społeczeństwa protestującego w tych dwóch miastach (oprócz Radomia) w zakresie respektowania praw człowieka i obywatela oraz represji jakie spotkały protestujących podczas brutalnego tłumienia tych wystąpień przez podległe MSW Oddziały Milicji, bezpieczeń i ZOMO (w dniu 18 sierpnia 1976 r. zmarł skatowany przez SB ksiądz Roman Kotlarz – przywódca duchowy robotników radomskich). Obszerne dokumenty w tej sprawie znajdują się w archiwach IPN.

10. Kończąc należy wskazać, iż sytuacja materialna części opozycjonistów i osób represjonowanych nie byłaby tak dramatyczna gdyby okres ich działalności oraz okres niemożność znalezienia zatrudnienia z powodu działalności opozycyjnej był w pełni zaliczony do okresów składkowych. Zgodnie z obowiązującym stanem prawnych jedynie okres 5 lat nie wykonywania pracy na skutek represji politycznych zaliczane jest do okresów nieskładkowych. W przekonaniu Związku cały okres działalności opozycyjnej powinien być wliczany do okresów składkowych z zastosowaniem podwójnego wskaźnika.

Gdańsk, 29 października 2013 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

Sto PRZEWODNICZĄCEGO
KK NSZZ „Solidarność”

Bogdan Biś

STOWARZYSZENIE

Gdańsk, dnia 4 11 2013 r.

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu RP

Stanowisko Stowarzyszenia Godność do projektu ustawy <O pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej i osób represjonowanych ..>

Stowarzyszenie Godność zraszające na Wybrzeżu byłych działaczy NSZZ Solidarność i byłych więźniów politycznych z lat 1980-89 popiera decyzję Prezydium Komisji Krajowej NSZZ Solidarność z dnia 30 października 2013 r. w sprawie opinii o projekcie ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych.

Nasze stowarzyszenie od lat domagało się ostatecznego zamknięcia w jednej ustawie represji komunistów na roku 1989. Pisaliśmy w tej sprawie w minionych latach kilkakrotnie do najwyższych władz państwowych. Marszałek Maciej Płażyński w 2009 r. napisał interpelację do premiera popierającą nasze stanowisko. Nie dała ona żadnego rezultatu. W lipcu 2007 roku w budynku Solidarności odbyliśmy dyskusję nad projektem ustawy autorstwa ministra Janusza Krupskiego. Poparliśmy ten projekt. Po zmianie rządu jesienią tego roku ustawa ta trafiła do kosza. Klub PiS wniósł ją jako projekt klubowy w lutym 2008 r. Rząd zaopiniował ten projekt negatywnie, bo był projektem opozycji. Nieżyjący już Janusz Krupski był politycznie neutralny. Proponowana przez grupę senatorów ustawa nie rozwiązuje sprawy represjonowanych. Ona dotyka problemu i może w niewielkim stopniu złagodzić problem ubóstwa wśród najbardziej pokrzywdzonych. Związek Stowarzyszeń Osób Represjonowanych, do którego należy nasze Stowarzyszenie, wniosło w dniu 4 10 2012 r. skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu w sprawie dyskryminującego traktowania przez władzę RP osób represjonowanych przez aparat represji PRL za ich walkę o suwerenność i nieopdległość Ojczyzny.(Akta nr 65484/12) Dlatego też uważamy za pilne aby powołać zespół senatorów z całego Senatu a także zaprosić do tego zespołu byłych represjonowanych, którzy opracowali swoje projekty. Można się oprzeć na projekcie śp. Janusza Krupskiego do którego zastrzeżenia miała grupa kombatantów, która nie chciała aby w ustawie byłych represjonowanych nazywano kombatantami, bo nie walczyli z bronią w rękę. Pragnę poinformować Wysoką Komisję, że w kwietniu br 32 członków naszego Stowarzyszenia złożyło wnioski do kancelarii adwokackich, aby w ich imieniu złożyły pozwy do sądów o odszkodowania za okres represji. Pismo Komisji Krajowej przedstawia dostatecznie dużo powodów aby ten projekt wycofać i podjąć w trybie pilnym pracę nad ustawą, która całościowo uporządkuje sprawę osób represjonowanych w PRL.

Czesław Nowak-Prezes Stow Godność.

Dwukrotnie więziony w latach 1982-88 Poseł X i I kadencji.

Do wiadomości Senatorowie Mieczysław Gil, Jan Wyrowiński, Grzegorz Bierecki,

Warszawa, 30 października 2013 r.

P R E Z E S
Instytutu Pamięci Narodowej
 Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
 Narodowi Polskiemu

dr Łukasz Kamiński

BPRV-OfiA-1/13

Pan
 Piotr Zientarski

Przewodniczący Komisji
 Ustawodawczej Senatu
 Rzeczypospolitej Polskiej

Ul. Wiejska 6
 00 – 902 Warszawa

Stanisław P. P. P.

Odpowiadając na pismo Pana Przewodniczącego w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych, przedstawiam niniejszym stanowisko w sprawie:

Na wstępie pragnę wyrazić zadowolenie z faktu rozpoczęcia przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP prac nad inicjatywą ustawodawczą grupy senatorów dotyczącą projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych.

Jak słusznie wskazuje się w uzasadnieniu do projektu ustawy, znaczna część osób walczących o wolną Polskę, którzy nie spełniali warunków uzyskania pomocy z innych tytułów, pozostaje w tej chwili w trudnej sytuacji materialnej. Niewątpliwie Państwo Polskie nie powinno pozostawić tych osób samym sobie. Dlatego podjętą inicjatywę należy uznać za cenną, choć nadal niewystarczającą.

Istniejące obecnie w porządku prawnym ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (tekst jednolity: Dz. U. z 2012 r. poz. 400), jak i ustawa z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989 (Dz. U. z 2009 r. Nr 91, poz. 741 z późn. zm.) w niewielkim stopniu znajdują zastosowanie do materii objętej projektowaną ustawą.

Ustawa o kombatantach, w okresie który ma obejmować projektowana ustawa, a więc od 1 stycznia 1957 r. do 4 czerwca 1989 r. przewiduje możliwość uzyskania uprawnień z tytułu poniesieni śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia na czas powyżej siedmiu dni w grudniu 1970 r. na Wybrzeżu wskutek działania wojska lub milicji podczas wystąpień wolnościowych (art. 2 pkt 7 ustawy o kombatantach).

Natomiast druga z wymienionych ustaw określa zasady zadośćuczynienia członkom rodzin osób, które na skutek działań wojska, milicji i innych organów aparatu bezpieczeństwa poniosły śmierć w związku z wystąpieniami wolnościowymi na rzecz odzyskania przez Państwo Polskie suwerenności, niepodległości oraz respektowania praw człowieka i obywatela w enumeratywnie wymienionych w niej przypadkach.

W obecnym porządku prawnym Państwa Polskiego brakuje więc ustawy odnoszącej się do osób, których działalność i postawa przyczyniły się do odzyskania wolnej Polski.

Przechodząc do szczegółowej analizy projektu ustawy stwierdzam, co następuje:

Projektowany przepis art. 3 pkt 2a mówiący o poniesieniu śmierci na skutek działania wojska, milicji, lub innych funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa w związku z wystąpieniem wolnościowym jest tożsamy z regulacją zawartą w art. 1 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989 w odniesieniu do wystąpień wolnościowych na rzecz odzyskania przez Państwo Polskie suwerenności, niepodległości oraz respektowania praw człowieka i obywatela w czerwcu 1956 r. w Poznaniu, w październiku 1957 r. w Warszawie, w grudniu 1970 r. na Wybrzeżu (w Elblągu, Gdańsku, Gdyni i Szczecinie), w czerwcu 1976 r. w Radomiu, w okresie stanu wojennego trwającego od dnia 13 grudnia 1981 r. do dnia 22 lipca 1983 r. oraz w trakcie tłumienia manifestacji lub strajków w latach 1983-1989.

Brak jest przy tym normy kolizyjnej jaka została przewidziana w art. 10 projektowanej ustawy. Może dojść w związku z tym do sytuacji, kiedy wdowa lub wdowiec po osobie represjonowanej, która poniosła śmierć w wyżej wymienionych wystąpieniach wolnościowych otrzyma świadczenia zarówno z ustawy o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956-1989 jak i z ustawy projektowanej, natomiast wdowa lub wdowiec po osobie represjonowanej, która brała udział w innych wystąpieniach wolnościowych uzyska jedynie świadczenia przewidziane w projektowanej ustawie.

Nie jest jasne jaki wpływ na potwierdzanie przez Kierownika Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych spełnienia warunków, o których mowa w art. 2 lub 3 projektu ustawy, będzie miała treść przekazanych w trybie art. 5 ust. 3 projektu ustawy dokumentów z zasobu archiwalnego IPN. Czy fakt ewentualnej współpracy wnioskodawcy z organami bezpieczeństwa państwa będzie przesłanką negatywną do potwierdzenia określonej działalności lub represji.

Projektowana ustawa nie uwzględnia jednej z ważnych form represji jaką było wysyłanie do wojska. Do 1958 r. funkcjonowały bataliony górnicze i pracy, a w okresie kryzysów politycznych (1968, 1976 i 1982–1983) kompanie polowe i specjalne, do których wysyłano np. osoby zaangażowane w Marzec '68 czy działaczy opozycji po 13 grudnia 1981 r. O skali problemu świadczy chociażby fakt, że według dotychczas zebranych przez Instytut Pamięci Narodowej danych w stanie wojennym tej formie represji poddano ponad 1700 osób (rezerwistów powołanych na „ćwiczenia” oraz poborowych powołanych do odbycia zasadniczej służby wojskowej).

W przepisie art. 3 pkt 1b projektu jest mowa o osobie, która „przebywała w ośrodku internowania na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym”. Trafniejsze byłoby użycie, zgodnie ze stosowaną wówczas nomenklaturą, zwrotu „ośrodku odosobnienia”. Poza tym zasadne wydaje się zrezygnowanie ze zwrotu „na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym”. W decyzjach o internowaniu jako podstawę prawną wymieniano artykuł 4 ust. 2 dekretu o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego”. To oczywisty błąd, wynikający z tego, że druki te przygotowano przed zmianą nazwy dekretu wprowadzającego stan wojenny, może on jednak stwarzać problemy przy przyznawaniu statusu osoby represjonowanej.

Proponuję, aby Wysoka Komisja rozważyła sam sposób przyznawania i wypłaty świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej. Przepis art. 6 stanowi, że zadanie z zakresu przyznania i wypłaty świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej jest zadaniem pomocy społecznej gminy. W art. 9 wymieniono szereg przepisów z ustawy o pomocy społecznej, które znajdują odpowiednie zastosowanie w postępowaniu dotyczącym przyznawania tych świadczeń.

Ze spotkań ze środowiskiem byłych opozycjonistów wiem, że nie popierają oni tego rozwiązania. Nie chcą, aby to opieka społeczna w gminach realizowała ich ewentualne uprawnienia. Osobiście podzielam Ich stanowisko.

Dlatego proponuję, aby Wysoka Komisja rozważyła zastosowanie w tym zakresie rozwiązań przyjętych w ustawie o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Według art. 22 tej ustawy o uprawnieniach wynikających w ustawy orzeka Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Uprawnieni do dodatku kombatanckiego, ryczaftu energetycznego lub dodatku kompensacyjnego otrzymują te świadczenia jako dodatek do emerytury lub renty.

Jeżeli osoby objęte projektowaną ustawą nie pobierałyby emerytury lub renty, można rozważyć, czy świadczenia te nie mogłyby być wypłacane bezpośrednio przez Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Wydaje się również, iż zasadne byłoby przyznanie byłym opozycjonistom pozapieniężnych uprawnień, chociażby takich, jakie przewiduje ustawy o kombatantach tj. odpowiednich uprawnień pracowniczych, emerytalnych, w zakresie ochrony zdrowia, stosownych ulg na przejazdy środkami komunikacji miejskiej i krajowej.

Na źródła finansowania uprawnień osób objętych projektowaną ustawą można przeznaczyć środki wynikające w wejście w życie ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 24, poz. 145 z późn. zm.).

2 pozycje -

6-5 Vencinski

Warszawa, dnia 30 października 2013 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW
 FS4/0310/942/MVM/13/RWPD-103186
 RD- 108843/2013

Pan
Piotr Zientarski
 Przewodniczący
 Komisji Ustawodawczej
 Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Stanisław Pamiński

W związku z pismem z dnia 30 września 2013 r. znak: BPS/KU-034/449/1./13 dotyczącym przekazania opinii odnośnie rozwiązań zaproponowanych w *senackim projekcie ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych* – uprzejmie informuję:

Przedłożony projekt ustawy stanowi próbę uregulowania kwestii dotyczących pomocy państwa dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych w okresie od 1 stycznia 1957 r. do 4 czerwca 1989 roku poprzez przyznanie pomocy w formie świadczenia specjalnego oraz pomocy pieniężnej ww. osobom, znajdującym się w bardzo trudnych warunkach materialnych.

Projekt ustawy przewiduje udzielenie pomocy w dwóch formach:

- świadczenia specjalnego polegającego na przyznaniu środków w wysokości:
 - najniższej emerytury, tj. obecnie 831,15 zł miesięcznie, jeżeli dochód osoby uprawnionej do ww. świadczenia nie przekracza kwoty odpowiadającej 150 % kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej, tj. 542 zł dla osoby samotnie gospodarującej (542 zł x 150% = 813 zł), albo 456 zł dla osoby w rodzinie (456 zł x 150% = 684 zł),
 - połowy najniższej emerytury, tj. obecnie 415,58 zł miesięcznie, jeżeli dochód osoby uprawnionej do ww. świadczenia nie przekracza kwoty odpowiadającej 250% kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej tj. 542 zł dla osoby samotnie gospodarującej (542 zł x 250% = 1355 zł), albo 456 zł dla osoby w rodzinie (456 zł x 250% = 1.140 zł),
- pomocy pieniężnej (przyznawanej nie częściej niż raz na 12 miesięcy) polegającej na przyznaniu w szczególnie uzasadnionych przypadkach określonych w projekcie ustawy świadczenia w wysokości 300% najniższej emerytury (831,15 zł), tj. 2.493, 45 zł, jeżeli dochód osoby uprawnionej do ww. świadczenia nie przekracza kwoty odpowiadającej 460 % kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej, tj. 542 zł dla osoby samotnie gospodarującej (542 zł x 460% = 2493,2 zł), albo 456 zł dla osoby w rodzinie (456 zł x 460% = 2097,6 zł).

Projektowane świadczenie specjalne i pomoc pieniężna byłyby zwolnione z podatku dochodowego od osób fizycznych. Przysługiwałyby również wdowom i wdowcom po ww. osobach uprawnionych.

Należy podkreślić, że kwestie poruszone w przedmiotowym projekcie leżą we właściwości różnych ministrów i instytucji. Stąd też ocena tego projektu przez Ministra Finansów nie może być pełna z tego powodu.

Ze względu na specyfikę i szczególną, wrażliwą społecznie materię tych uregulowań, stanowisko w tej sprawie powinna zająć Rada Ministrów.

Odnosząc się ogólnie do przedstawionych propozycji, zdaniem Ministra Finansów już sam krąg osób uprawnionych do szczególnego traktowania powinien zostać ponownie przeanalizowany i zweryfikowany. Przykładowo fakt, iż z pomocy, (na takich samych zasadach) mogłyby skorzystać także osoby, odnośnie do których fakt represji miał charakter incydentalny, może budzić wątpliwości – tym bardziej, iż z pomocy mogłyby korzystać nie tylko osoby represjonowane, ale także wdowy lub wdowcy po osobie represjonowanej.

Zgodnie z projektem osobą represjonowaną z powodów politycznych jest osoba, która w okresie od dnia 1 stycznia 1957 r. do dnia 4 czerwca 1989 r.:

- przebywała w więzieniu lub innym miejscu odosobnienia na terytorium Polski na mocy wyroku wydanego w latach 1957–1989, albo **bez wyroku, jednorazowo na okres dłuższy niż 48 godzin**, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka, lub
- brała udział w zbiorowym wystąpieniu wolnościowym na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka i w związku z tym:
 - na skutek działania wojska, milicji lub innych funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa poniosła śmierć, **doznała uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia na okres dłuższy niż siedem dni**, lub
 - została z nią rozwiązana umowa o pracę.

Należy wskazać na nieprecyzyjność zapisów w kwestii prawa do świadczeń dla wdowca lub wdowy, jeśli związek małżeński został zawarty dopiero po okresie represjonowania lub został rozwiązany przed śmiercią osoby represjonowanej.

Jednocześnie zauważam, że spełnienie warunków jakim byłoby potwierdzenie członkostwa w organizacjach opozycyjnych w okresie od 1 stycznia 1957 r. do 4 czerwca 1989 r. mogłoby być trudne do ustalenia, gdyż organizacje te nie miały (z reguły) żadnych formalnych procedur nabywania członkostwa a tym bardziej dokumentowania tego faktu. Zatem należałoby bardzo precyzyjnie określić pojęcie „bycia aktywnym członkiem nielegalnej organizacji” tak, by potwierdzanie tego faktu nie było nadużywane przy ubieganiu się o przyznawanie świadczeń.

Pragnę również zauważyć, iż w senackim projekcie ustawy *o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (druk nr 1270), który obecnie jest przedmiotem prac w Sejmie, proponuje się zmianę zasad kwalifikowania okresów niewykonywania pracy wskutek represji politycznych dla celów uprawnień emerytalnych.

W senackim projekcie ustawy proponuje się przeniesienie okresów niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych, z katalogu okresów nieskładkowych do katalogu okresów składkowych oraz zniesienie ustawowego ograniczenia zaliczenia do stażu ubezpieczeniowego nie więcej niż 5 lat takich okresów. Powyższe zmiany, będą miały wpływ na prawo i wysokość emerytury w pełnym zakresie. Obecnie lata niewykonywania pracy z powodu represji politycznych zawarto w katalogu okresów nieskładkowych i mogą być uwzględnione przy ustalaniu prawa i wysokości emerytury/renty w wymiarze 5 lat, ale jako okresy nieskładkowe nie więcej niż w 1/3 okresów składkowych.

Pragnę również zauważyć, że osoby zasłużone dla odzyskania przez Polskę niepodległości w okresie od 1

stycznia 1957 r. do 4 czerwca 1989 r. mogły otrzymywać pomoc na ogólnych zasadach.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że omawiany projekt ustawy jest nieprecyzyjny pod względem legislacyjnym i redakcyjnym. Dotyczy to m.in.:

- zastąpienia wyrazów „niepodległości, suwerenności lub respektowania praw człowieka” wyrazami „niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka” w celu ujednoczenia stosowanej w projekcie terminologii (art. 2 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy),
- przyznania trwałego statusu osób represjonowanych osobom, z którymi zostały rozwiązane umowy o pracę z powodów politycznych, jednakże okres pozostania bez pracy nie został określony (art. 3 pkt 2 lit. b projektu ustawy),
- okoliczności zakończenia pobytu w ośrodku internowania po wprowadzeniu stanu wojennego (art. 3 pkt 1 lit. b projektu ustawy),
- uzupełnienia i wskazania organu właściwego, który wydaje decyzję stwierdzającą spełnienie warunków działacza opozycji demokratycznej albo osoby represjonowanej (art. 4 projektu ustawy) lub w art. 5 ust. 1 projektu na końcu zdania należy dodać wyrazy „w formie decyzji administracyjnej”,
- skreślenia przepisu art. 6 i 16 projektu. Zadania z zakresu pomocy społecznej zostały bowiem określone w ustawie o pomocy społecznej a projekt ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych dotyczy odrębnych zadań tj. przyznawania i wypłacania świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej. Nie jest zasadne wprowadzanie przepisów w innych ustawach dotyczących rozszerzenia katalogu świadczeń z pomocy społecznej o nowe świadczenia niezwiązane z zaspokajaniem niezbędnych potrzeb osób ubogich, spełniających kryteria dochodowe określone w przepisach ustawy o pomocy społecznej,
- błędnego odwołania do art. 4 ust. 1 projektu, podczas gdy przywołany art. 4 nie ma podziału na ustępy (art. 9 ust. 4 projektu ustawy),
- braku jakichkolwiek wyłączeń wobec osób uprawnionych, co oznacza że możliwa jest sytuacja, w której dana osoba działała aktywnie w organizacji zmierzającej do odzyskania niepodległości, a jednocześnie np. była zatrudniona w aparacie bezpieczeństwa publicznego wykonując zadania śledcze i operacyjne związane bezpośrednio ze zwalczaniem organizacji oraz osób działających na rzecz suwerenności i niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej i będzie jej przysługiwało prawo do przewidzianych w ustawie świadczeń,
- art. 11 projektu ustawy - po wyrazach „jest zadaniem” wyraz „zleconym” jest niewłaściwy; a na końcu zdania powinny być wyrazy „realizowanym przez gminy”,
- art. 12 ust 1 i 2 projektu ustawy:
 - w ust. 1 po wyrazach „z zakresu” powinny być wyrazy „administracji rządowej”,
 - w ust. 2 podano, że „Na finansowanie kosztów ustalenia i wypłacania świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej gmina przeznaczona nie więcej niż 5% kwoty dotacji”, co stoi w sprzeczności ze stosowanymi obecnie kosztami podobnych usług. Należy zauważyć, że koszty obsługi zadań zleconych z zakresu administracji rządowej określone w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2013 r., poz. 182, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 139, poz. 992, z późn. zm.) wynoszą odpowiednio 1,5% otrzymanej dotacji celowej na wypłacanie wynagrodzeń za sprawowanie opieki i 3% otrzymanej

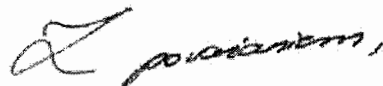
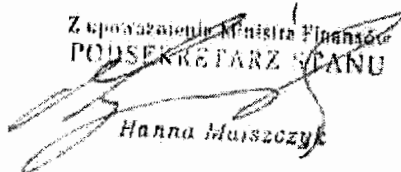
dotacji na świadczenia rodzinne oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego,

- uzasadnienia projektu na str. 6 w pierwszym akapicie gdzie podano, że podmiotem przyznającym świadczenie będzie kierownik ośrodka pomocy społecznej – nie odpowiada treści samego projektu ustawy, z którego nie wynika, że zadanie z zakresu administracji rządowej zlecone gminom byłoby realizowane przez kierownika ośrodka pomocy społecznej. Wyplata świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej byłaby zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminy – zatem wybór jednostki organizacyjnej realizującej to zadanie powinien należeć do właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta,
- uzupełnienia uzasadnienia projektu w przypadku uchwalenia proponowanego brzmienia art. 5 ust. 3, w którym Kierownik UdsKiOR może zwrócić się do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej o przekazanie dokumentów potwierdzających członkostwo w organizacjach opozycyjnych w okresie od 1 stycznia 1957 r. do 4 czerwca 1989 r. o zapis, że koszty te będą poniesione w ramach środków budżetowych części 13 – Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
- uzupełnienia uzasadnienia o informacje zawierające wyjaśnienia przyczyn objęcia zwolnieniami świadczeń specjalnych i pomocy pieniężnej, tj. zwolnienia podatkowe (podatek dochodowy od osób fizycznych), nie wliczanie tych świadczeń do dochodu uprawniającego do dodatków mieszkaniowych,
- w uzasadnieniu podano, że „całkowity skutek finansowy proponowanej regulacji szacować należy na poziomie ok. 26 mln zł”. Wymaga doprecyzowania czy jest to roczny skutek proponowanej regulacji.

Z informacji zawartych w uzasadnieniu do projektu wynika, że projekt ten może rodzić głębokie skutki finansowe dla budżetu państwa bowiem liczba osób, które mogłyby być potencjalnymi beneficjentami ustawy może wynieść od ok. 2.000 osób (wg szacunków Stowarzyszenia Wolnego Słowa) do 342.000 osób (wg szacunków wynikających z badania Centrum Badania Opinii Społecznej). Maksymalne skutki finansowe przy poziomie 2.000 beneficjentów ustawy szacuje się na 26 mln zł rocznie. Wg szacunków bazujących na liczbie beneficjentów ustawy wynikających z badania CBOS skutki tej ustawy mogą być nawet 171 razy wyższe i wynieść 4,5 mld zł.

Ministerstwo Finansów nie dysponuje jednak danymi, umożliwiającymi zweryfikowanie tych wielkości. Obecny stan finansów publicznych nie daje możliwości poniesienia dodatkowych ciężarów finansowych w takich wysokościach.

Zastrzeżenia budzi również proponowana data wejścia w życie ww. projektu ustawy tj. 1 stycznia 2014 r. Należy również zauważyć, że w projekcie ustawy budżetowej na rok 2014 nie zostały ujęte koszty wynikające z proponowanych rozwiązań.

Z upoważnienia Ministra Finansów
PODSEKRETAŃKA STANU

Hanna Muszczyk

Warszawa, dnia 30 października 2013 r.

991100/0220-176/2013/KD

UNP: 2013-08251

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z otrzymanym do opinii, przy piśmie z dnia 30 września br., znak: BPS/KU-034/449/3/13, projektem ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych, uprzejmie informuję, że z uwagi na charakter świadczenia specjalnego, w projekcie ustawy należałoby wprowadzić mechanizm waloryzacji/aktualizacji wysokości świadczenia specjalnego. Wartość świadczenia specjalnego, o którym stanowi art. 7 projektu, uzależniona jest od kwoty najniższej emerytury w dniu złożenia wniosku o przyznanie świadczenia. Projekt nie przewiduje możliwości zwiększania wysokości świadczenia już przyznanego w zależności od zmian kwoty najniższej emerytury. Proponuję zatem, aby do ustawy wprowadzić przepis, na podstawie którego następowałaby coroczna waloryzacja świadczenia specjalnego poprzez podnoszenie jego wysokości w odniesieniu do kwoty najniższej emerytury, o której mowa w art. 94 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), obowiązującej od terminu waloryzacji rent i emerytur, o którym mowa w art. 88 powołanej ustawy.

Informuję, że nie zgłaszam uwag do przedstawionych w uzasadnieniu skutków finansowych.

Z poważaniem
Zbigniew Derdziuk

Zbigniew Derdziuk

Karta

Fundacja Ośrodka KARTA
organizacja pożytku publicznego

ul. Narbutta 29
02-536 Warszawa
tel. 22/848-07-12
faks 22/646-65-11
ok@karta.org.pl
www.karta.org.pl
KRS 0000119146

Warszawa, 31 października 2013

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat RP

W nawiązaniu do Pana prośby z 30 września 2013 w sprawie wyrażenia opinii w zakresie projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych chciałbym gorąco poprzeć ideę ustawy.

Większość zaproponowanych rozwiązań nie budzi moich zastrzeżeń, szczególnie ze względu na fakt, że zaproponowane w projekcie ustawy kryteria dochodowe dają gwarancję, że pomoc będzie kierowana do osób najbardziej potrzebujących.

Jedynym mankamentem proponowanego rozwiązania jest bardzo szeroka definicja działacza opozycji demokratycznej (art. 4). Wydaje się, że niejednokrotnie trudne będzie zestawienie subiektywnych racji i przekonań z ewentualnymi dokumentami i dowodami „*prowadzenia w sposób zorganizowany, zagrożoną odpowiedzialnością karną, działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania praw człowieka*”.

Wydaje się, że właściwym narzędziem do weryfikacji wniosków o świadczenia i pomoc pieniężną przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych byłaby centralna imienna baza osób represjonowanych w latach 1957-89. Bazę taką można by zbudować korzystając z wypracowanych i sprawdzonych narzędzi projektów „Indeks Represjonowanych” oraz „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką”.

Prezes

Fundacji Ośrodka KARTA

Zbigniew Głuza

Stanowisko Stowarzyszenia Sieć Solidarność, w sprawie projektu „Ustawy o pomocy działaczom opozycji demokratycznej i osobom represjonowanym z powodów politycznych”.

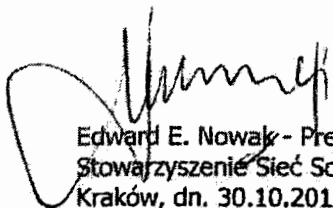
Po konsultacji z innymi organizacjami o rodowodzie solidarnościowym i opozycyjnym z regionu Małopolski, proponujemy do projektu Ustawy (druk 449) następujące poprawki:

- 1) w art. 3 nastąpi uzupełnienie osób uprawnionych z mocy ustawy o „powołane do służby wojskowej w Wojskowym Obozie Specjalnym” oraz osoby relegowane z uczelni wyższych i innych szkół;
- 2) w art. 5 dodano uzupełnienie, że spełnienie warunków będzie wykonywał Kierownik Urzędu ds. Kombatantów i osób Represjonowanych, wydając „Legitymację osoby Represjonowanej z Powodów Politycznych”;
- 3) W art. 6 proponujemy zastąpić delegację „jako zadanie dla pomocy społecznej gminy” zobowiązaniem do tej roli „ZUS”;
- 4) W art. 7 świadczenie specjalne w wysokości „najniższej emerytury” (obecnie wynosi ok. 830 zł.) będzie przyznawane osobom, których dochód nie przekroczy 220 % najniższej emerytury w przypadku osób samotnie gospodarujących oraz 170 % w przypadku osób w rodzinie;
- 5) W art. 7 świadczenie specjalne w wysokości „połowy najniższej emerytury” będzie przyznawane osobom, których dochód nie przekroczy 300 % najniższej emerytury w przypadku osób samotnie gospodarujących oraz 250 % w przypadku osób w rodzinie;
- 6) Po art. 10 dodać nowy art. 10 a, w którym określone zostaną uprawnienia przysługujące „osobom represjonowanym z powodów politycznych”:
 - a. pierwszeństwo do środowiskowej opieki socjalnej, w tym uzyskania miejsca w domu pomocy społecznej,
 - b. korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej w szpitalach i świadczeń specjalistycznych w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej,
 - c. bezpłatne leki umieszczone w wykazach leków podstawowych i uzupełniających oraz leków recepturowych,
 - d. bezpłatne wyroby medyczne (np. przedmioty ortopedyczne).

Senator B. Klich wyraził gotowość wniesienia tych poprawek pod obrady Senatu.

Stowarzyszenie Sieć Solidarność oraz inne organizacje o rodowodzie opozycyjnym z naszego regionu wyrażają poparcie dla Obywatelskiego Projektu Ustawy, który w sposób kompleksowy stara się uregulować status ludzi, którzy walczyli w Solidarności, opozycji demokratycznej lub byli represjonowani z powodów politycznych. Obawiamy się jednak, że chlubne zamiary mogą zablokować prace nad ustawą, tymczasem na pomoc czekają setki ludzi, niektórzy mogą nie doczekać jej uchwalenia. Z tego powodu zajęliśmy postawę ograniczenia swoich oczekiwań, licząc na jak najszybsze uchwalenie ustawy.

Skoncentrowaliśmy nasze propozycje, przede wszystkim na dążeniu do rozszerzenia kręgu osób uprawnionych jakie mogą być objęte świadczeniem specjalnym o jakim mowa w ustawie oraz ułatwieniu dostępu uprawnionym „osobom represjonowanym z powodów politycznych” do opieki medycznej, leków i środków medycznych.

Edward E. Nowak - Prezes
Stowarzyszenie Sieć Solidarność.
Kraków, dn. 30.10.2013 r.

Km 507/13

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, 4 listopada 2013 r.

DUS-0700-365-BB/13

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

Odpowiadając na pismo z dnia 30 września br. znak: BPS/KU-034/4492/2/13 w sprawie projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449) uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Podjęcie prac nad projektem ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449) uznaję za niezwykle cenną inicjatywę rozwiązania ważnego problemu społecznego, jakim jest w wielu przypadkach trudna sytuacja materialna działaczy opozycji i osób represjonowanych z powodów politycznych, oraz pozostałych po nich wdów i wdowców.

Z tego też względu w pełni popieram tę inicjatywę.

Projektowana ustawa stanowić będzie uzupełnienie dwóch funkcjonujących systemów: systemu świadczeń dla kombatantów oraz systemu pomocy społecznej. Ze względu na projektowany krąg podmiotowy, materia ustawy bliższa jest systemowi świadczeń dla kombatantów. Ze względu na projektowane kryterium dochodowe, od którego zależeć będzie prawo do projektowanych świadczeń, nowa ustawa ma też cechę charakterystyczną dla pomocy społecznej.

Pomoc społeczna jest jednak instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomocy

społecznej udziela się m. in. z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej. Przesłanki te dotyczą wszystkich osób, które ze względu na trudną sytuację życiową zmuszone zostały do korzystania z pomocy społecznej. Z tych też względów – moim zdaniem – tematyki projektowanej ustawy, mimo pewnego podobieństwa, nie można utożsamiać z systemem pomocy społecznej.

Usytuowanie projektowanych świadczeń, obok świadczeń z pomocy społecznej, jako zadanie własne gminy, realizowane przez ośrodki pomocy społecznej – moim zdaniem – byłoby niewłaściwe. Z docierających do resortu sygnałów, jak również doświadczeń dotyczących pomocy kombatantom wynika, że korzystanie ze świadczeń realizowanych przez pomoc społeczną nie byłoby rozwiązaniem optymalnym. Należy się spodziewać, że podobną ocenę prezentować będzie środowisko działaczy opozycji demokratycznej.

Dlatego też proponuję, aby zadania związane z przyznawaniem i wypłatą projektowanych świadczeń socjalnych i pomocy pieniężnej wykonywał Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Umiejscawiając projektowane rozwiązania w systemie świadczeń dla kombatantów, działaczy opozycji demokratycznej oraz osób będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego z powodów politycznych, należy je oceniać na tle obecnych uprawnień kombatanckich. Moim zdaniem, proponowane rozwiązania powinny być skorelowane z uprawnieniami, którymi już są objęci kombatanci i osoby represjonowane, osoby deportowane do pracy przymusowej oraz osadzone w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR czy też żołnierze zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych.

Zwracając szczególną uwagę na zasługi działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych, należy mieć jednak na względzie także sytuację innych zasłużonych grup społecznych, utrzymujących się obecnie ze świadczeń w najniższej wysokości.

Niezależnie od powyższego budzi wątpliwości proponowane w projekcie ograniczenie kręgu beneficjentów projektowanych regulacji do działaczy opozycji oraz osób represjonowanych wyłącznie w okresie od dnia 1 stycznia 1957 r. do dnia 4 czerwca 1989 r.

Wydaje się, że nieobjęcie projektowanymi uprawnieniami osób biorących udział w wystąpieniach o wolność suwerenność Państwa Polskiego w Poznaniu w czerwcu 1956 r., oraz członków rodzin pozostałych po tych osobach, może budzić kontrowersje.

Wypada także zauważyć, że zawarte w projekcie ustawy nieostre pojęcia dotyczące beneficjentów ustawy mogłyby skutkować problemami przy realizacji uprawnień nią określonych. Ponadto rozważenia wymagałyby doprecyzowanie projektowanych regulacji dotyczących udowodnienia prawa do uprawnień i zasad orzekania o uprawnieniach.

Jeżeli chodzi o skutki finansowe wejścia w życie projektowanych rozwiązań, to pragnę uprzejmie wyjaśnić, że od dnia 1 marca 2013 r. wysokość najniższej emerytury wynosi 831,15 zł.

Przyjmując, za wnioskodawcami projektu, że liczba osób korzystających ze świadczenia specjalnego w wysokości 100% najniższej emerytury wyniosłaby 2000 (zgodnie z szacunkami Stowarzyszenia Wolnego Słowa) roczny koszt tych świadczeń wyniósłby ok. 20 mln zł.

Z kolei przyjmując liczbę osób według informacji Instytutu Pamięi Narodowej, tj. nie więcej niż 10 tysięcy osób, roczny koszt wypłaty świadczeń w wysokości 100% najniższej emerytury wyniósłby nie więcej, niż 100 mln zł.

Natomiast przyjmując, że liczba osób kwalifikujących się ze względu na kryterium biograficzne jak i dochodowe - według badania przeprowadzonego przez Centrum Badania Opinii Społecznej - wynosi 228 tysięcy, roczny koszt wypłaty świadczeń w wysokości najniższej emerytury wyniósłby ok. 2,25 mld zł.

Należy zaznaczyć, że posiadane informacje nie pozwalają na zweryfikowanie podanych liczebności osób potencjalnie uprawnionych. Nie precyzują one również, czy liczby te odnoszą się do osób uprawnionych do pełnego świadczenia specjalnego w wysokości 100% najniższej emerytury, czy też do świadczenia specjalnego w wysokości 50% najniższej emerytury. Nie jest również możliwe określenie, przez jak długi czas pobierane byłoby świadczenie specjalne. Uzależnione jest to od wieku osoby represjonowanej oraz od jej sytuacji materialno - dochodowej i jej zmian.

W projekcie ustawy zawarte zostały regulacje, które umożliwiłyby przyznanie, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, pomocy pieniężnej do wysokości 300% najniższej emerytury. Nie jest możliwe określenie liczby osób, które kwalifikowałyby się do tej pomocy.

Ponieważ świadczenia specjalne oraz pomoc pieniężna miałyby być finansowane z dotacji celowej budżetu państwa, koszt wypłaty tych świadczeń w całości zostałby poniesiony przez budżet państwa.

Pragnę uprzejmie wyjaśnić, że Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej nie dysponuje danymi o przybliżonej liczbie osób, zaangażowanych w działalność opozycyjną oraz osób represjonowanych z powodów politycznych. Z tego powodu wystąpiłem do Prezesa Instytutu

Pamięci Narodowej o pomoc w tej sprawie. Pragnę uprzejmie poinformować, że otrzymane wyjaśnienia zostaną niezwłocznie przedstawione Komisji Ustawodawczej Senatu RP.

Ponadto przesyłam w załączeniu kopię otrzymanej opinii Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 24 października br. znak: BD1-K0752-072-47/13 w sprawie przedmiotowego projektu.

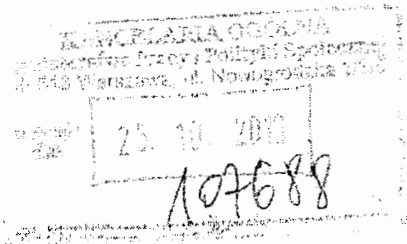
z poważaniem
MINISTER
z. n. p. **PODSEKRETARZ STANI**
Marek Bucior
Marek Bucior

DUS
Warszawa, dnia 24 października 2013 r.

KIEROWNIK
URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Jan Stanisław Ciechanowski

BD1-K0752-072- 47 /13

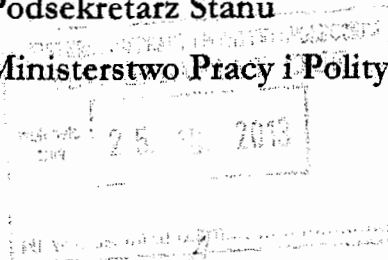

Szanowny Pan Minister

Marek Bucior

Podsekretarz Stanu

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Smy P-e Minister,

w związku z pismem Szanownego Pana Ministra z dnia 16 października 2013 r. (DUS-0700-365-BB/13), dotyczącym senackiego projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449), przedstawiam opinię Urzędu.

Projekt – oceniany generalnie przez nas pozytywnie – zawiera zasadniczo te elementy, które znajdowały się w opracowanym w Urzędzie w 2008 r. projekcie nowego prawa kombatanckiego, określającym m.in. zasady pomocy państwa dla działaczy opozycji z lat 1957 – 1989.

Główną ideą ówczesnego projektu – zachowaną w przedłożeniu senackim – było kierowanie świadczeń pieniężnych do tych działaczy opozycji antykomunistycznej, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej. Prace nad projektem wszczęto po uchwale Sejmu, nakładającej na rząd obowiązek przygotowania rozwiązań przewidujących pomoc dla osób walczących o wolną Polskę w latach 1944 – 1989, które znalazły się w trudnej sytuacji materialnej.

U źródeł przyjęcia takiego założenia – oprócz wytycznych Sejmu i trudnej sytuacji budżetu państwa – były nasze doświadczenia w realizacji różnych ustaw skierowanych do kombatanatów i ofiar represji systemów totalitarnych. Mimo poważnych kwot wydawanych globalnie na świadczenia przewidziane w tych ustawach, wciąż tysiące kombatanatów i osób represjonowanych posiada środki niewystarczające do godnego życia. Powodem takiej sytuacji jest adresowanie świadczeń państwa na zasadzie „wszystkim po równo”, bez badania indywidualnej sytuacji osoby uprawnionej. Taką samą pomoc otrzymują więc osoby posiadające wysokie dochody i osoby o dochodach bardzo niskich.

Dlatego uznajemy za słuszne to rozwiązanie projektu senackiego, by pomoc finansowa była adresowana do działaczy opozycji, którzy są w bardzo złej sytuacji życiowej. W stosunku zaś do pozostałych osób należy przyjąć inne formy honorowania ich zasług (m.in. odznaczenia państwowe – w tym ustanowiony w 2010 r. Krzyż Wolności i Solidarności).

Kontrowersyjnym zagadnieniem przy rozważaniach na temat pomocy państwa dla dawnych działaczy opozycji jest kwestia badania, czy dana osoba nie była tajnym współpracownikiem komunistycznego aparatu bezpieczeństwa. Projekt senacki zakłada, że kwestia ta nie podlegałaby badaniu przez wydającego stosowne decyzje Kierownika Urzędu.

Rozwiązanie takie na pewno usprawniłoby proces orzekania o uprawnieniach danej osoby (już obecnie czas oczekiwania na stosowne dokumenty z IPN wynosi kilka miesięcy – niewątpliwie uległby on znacznemu wydłużeniu wraz z napływem tysięcy nowych wniosków). Ponadto ustawa byłaby pozbawiona charakteru w istocie lustracyjnego, co jest nieuniknione w przypadku badania ew. związków danej osoby z komunistycznym aparatem bezpieczeństwa.

Z drugiej jednak strony, pomoc ze strony niepodległej i demokratycznej Polski mogłyby otrzymywać osoby nie tylko nie mające żadnych zasług dla jej powstania, ale wręcz czyniące wiele, by te wartości nigdy się nie urzeczywistniły. Niewątpliwie przypadki takie byłyby nagłaśniane w środkach masowego przekazu,

kompromitując całą ideę pomocy dla działaczy opozycji. W związku z tym proponujemy, aby uzupełnić przepisy projektu analogicznym rozwiązaniem, jakie jest zawarte w art. 21 ust. 2 pkt 6 ustawy kombatanckiej, które uniemożliwiłoby przyznanie statusu działacza opozycji czy osoby represjonowanej wnioskodawcy, który donosił władzom komunistycznym na innych działaczy czy osoby represjonowane.

Kolejnym kontrowersyjnym zagadnieniem jest kwestia podmiotu decydującego o przyznaniu świadczenia czy pomocy pieniężnej. Podobnie jak w środowisku kombatantów, tak i w środowisku działaczy opozycji antykomunistycznej częste są głosy, iż przekazanie tych zadań opiece społecznej jest w jakiś sposób poniżające dla beneficjentów pomocy. W związku z powyższym proponujemy, by zadania te wykonywał nasz Urząd, posiadający doświadczenie w tej materii nabyte przy udzielaniu pomocy pieniężnej kombatantom i osobom represjonowanym.

W opinii Urzędu należałoby rozważyć poszerzenie kręgu podmiotów zaangażowanych w proces ustalania, czy dana osoba była rzeczywiście działaczem opozycji. Taka działalność z natury rzeczy była prowadzona w konspiracji, więc podstawowym źródłem dowodowym nie będą dokumenty, ale relacje innych osób zaangażowanych w ruch opozycyjny. Dlatego proponujemy powołanie w województwach – przez Kierownika UdSKiOR i marszałka województwa – rad konsultacyjnych (których obsługę administracyjną zapewniałby samorząd województwa), w skład których wchodziłoby najbardziej znani i zaangażowani w walkę z reżimem działacze opozycji. Ze względu na swoją wiedzę mogliby oni wiarygodnie opiniować wnioski o przyznanie statusu działacza opozycji demokratycznej, co w dużym stopniu zapobiegłoby próbom wyludzeń i uwiarygodniło proces decydowania o uprawnieniach.

Trudno nam ocenić wiarygodność wyliczeń dotyczących liczby osób, które mogłyby uzyskać status działacza opozycji demokratycznej czy osoby represjonowanej z powodów politycznych. Wydaje się, że w tej materii

najwłaściwszym rzeczowo jest Instytut Pamięci Narodowej, który powinien posiadać pewne informacje na ten temat, pomocne dla ustalenia choćby w przybliżeniu liczby osób zaangażowanych w działalność opozycyjną i poddanych represjom. Zakładając, że status majątkowy tych osób odpowiada przeciętnej w całej populacji, to posiłkując się danymi GUS czy MPiPS, można będzie wiarygodnie oszacować koszty całej ustawy.

Kierownik
Urzędu do Spraw Kombatantów
i Osób Represjonowanych

Jan Stanisław Ciechanowski

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, 14 listopada 2013 r.

DUS-0700-365-BB/13

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Samuelowi Pawle Przewodniczący,

W nawiązaniu do pisma z dnia 4 listopada br. znak: DUS-0700-365-BB/13, w części sprawy dotyczącej skutków finansowych wejścia w życie projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449), pragnę uprzejmie poinformować, że otrzymałem wyjaśnienia Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w sprawie liczby osób zaangażowanych w działalność opozycyjną oraz osób represjonowanych z powodów politycznych celem oceny skutków finansowych przyjęcia rozważanego projektu. Kopię tych wyjaśnień przesyłam w załączeniu.

Jednocześnie pragnę podnieść, że w tych wyjaśnieniach Instytut Pamięci Narodowej szacuje liczbę beneficjentów rozważanego projektu ustawy, na nie więcej niż 10 tysięcy osób, a najprawdopodobniej ich liczba zawrze się w przedziale pomiędzy 2 a 5 tysięcy.

Z uwagi na powyższe przedstawione, w piśmie z dnia 4 listopada br., skutki finansowe wejścia w życie projektowanych rozwiązań, oszacowane według informacji Instytutu Pamięci Narodowej, pozostają bez zmian.

Marek Bucior
MINISTER
PODSEKRETARZ STANU
Marek Bucior

102319
08.11.2013

Warszawa, 6 listopada 2013 r.

PREZES
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu

dr *Lukasz Kamiński*

BPR-0711-5(12)/13

Przetox
12.11.13

DEK
podległ. Zb. Januszek
- p.m. o wzm.

2013-11-08
2736

Pan
Marek Bucior
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3

00-513 Warszawa
SEKRETARIAT DUS
12.11.2013

DOS/071/68/BB/13

Szanowny Panie Ministrze

Odnosząc się do prośby o pomoc w ustaleniu przybliżonej liczby osób, zaangażowanych w działalność opozycyjną oraz osób represjonowanych z powodów politycznych celem oceny skutków finansowych przyjęcia ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449) uprzejmie informuję, że Instytut Pamięci Narodowej szacuje, że beneficjentami rozważanego projektu ustawy będzie nie więcej niż 10 tysięcy osób, a najprawdopodobniej ich liczba zawrze się w przedziale pomiędzy 2 a 5 tysięcy.

Ponadto należy zauważyć, że przyznanie świadczeń specjalnych określonej grupie osób spowoduje, że przestaną one (z uwagi na wzrost dochodu) korzystać z innych form świadczeń socjalnych, co przyniesie wymierne oszczędności budżetowe.

2
zamiana
Lukasz Kamiński

Stowarzyszenie Wolnego Słowa

organizacja pożytku publicznego numer KRS 0000195433

ul. Marszałkowska 7; 00-626 Warszawa

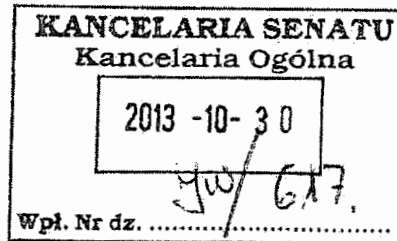
tel./fax 22-405-66-30, tel. kom. 602 259 636; www.sws.org.pl, e-mail: sws@sws.org.pl

Sekretariat Wicemarszałka Senatu RP
Jana Wyrowińskiego

Wpłynęło dn. 20. 10. 2013 r.

Nr 92/617

Podpis J. Wyrowiński

Warszawa, 28 października 2013 r.

Pan Jan Wyrowiński
Wicemarszałek Senatu RP

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na Pana zaproszenie do konsultacji projektu ustawy pozwalam sobie przestać nasze uwagi.

1. Proponujemy, żeby tytuł ustawy brzmiał „O zadośćuczynieniu represjonowanym działaczom opozycji antykomunistycznej”.

2. SWS opowiada się za powołaniem „korpusu weteranów” których listę i status określiłby Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Uzasadniamy to, koniecznością uhonorowania weteranów opozycji demokratycznej. Wszystkim weteranom walki z komunizmem należy się wdzięczność i szacunek obywateli żyjących w wolnej Polsce.

Nie różnicujemy - tworząc korpus weteranów - weteranów ze względu na orientację polityczną, wyznanie, narodowość, sytuację majątkową, rodzinną czy działalność po 1989 roku.

Uhonorowanie weteranów powinno być:

a. symboliczne, rozumiemy przez to:

- Zapraszanie weteranów na uroczystości państwowe i lokalne, uroczyste świętowanie ważnych rocznic i świąt państwowych a zwłaszcza 31 sierpnia i 4 czerwca, 3 maja, 11 listopada i inne,
- Nadanie Krzyżowi Wolności i Solidarności takiego charakteru, o jaki od początku wnioskowało SWS. Powinien on być przyznawany wszystkim weteranom bez względu na inne ordery i odznaczenia,

b. Niepieniężnych świadczeń materialnych, a zwłaszcza:

- Objęcie weteranów opieką zdrowotną na zasadach takich jakie są stosowane wobec kombatantów,
- Zorganizowanie domów opieki dla weteranów,
- Wprowadzenie ulg na bilety komunikacji zbiorowej,
- Nieodpłatnego korzystania z państwowych i samorządowych muzeów, wystaw, galerii i teatrów,

c. Pieniężnych świadczeń materialnych w postaci:

- stałego świadczenia,

- jednorazowej pomocy materialnej w sytuacjach nagłych,
- podstawowego ubezpieczenia na życie wypłacanego po śmierci weterana osobie organizującej pogrzeb,
- innych.

Przyznawanie świadczeń materialnych musi brać pod uwagę ogólną sytuację finansów publicznych. Dlatego przyznawanie świadczeń należy rozpocząć od najbardziej potrzebujących, znajdujących się w sytuacji najtrudniejszej. Nie określamy tej sytuacji, natomiast w pracach komisji służymy wszelką pomocą posłom i senatorom w ustaleniu warunków materialnych, rodzinnych, zdrowotnych które będą decydowały o przyznaniu świadczenia pieniężnego.

Ustawa powinna być tak skonstruowana, by obligatoryjnie następowało stałe podmiotowe rozszerzanie zakresu świadczeń na weteranów dotychczas nimi nie objętych.

3. Za weterana uznajemy osobę mogącą się wykazać co najmniej 12 miesięcznym okresem działalności opozycyjnej, której wykonywanie było zagrożone karą pozbawienia wolności, lub osobę która była za działalność opozycyjną uwięziona, aresztowana w okresie dłuższym niż 48 godzin.

Należy wyraźnie oddzielić udzielanie poparcia opozycji demokratycznej poprzez udział w demonstracjach, płacenie składek, udzielanie materialnej pomocy internowanym i więzionym, kupowanie książek i pożyczanie znajomym itp. od działalności opozycyjnej. Do grona weteranów zaliczamy tylko działaczy opozycji demokratycznej

4. Działalność opozycyjną można zdefiniować:

- a. poprzez wymienienie wszystkich konkretnych działań (zawęzi to podmiotowy zakres ustawy, a to zwiększy szanse na jej uchwalenie),
- b. poprzez stwierdzenia ogólne(zwiększy to uznaniowość, zasypie sądy odwołaniami).

5. Całością spraw związanych z wykonaniem ustawy powinien zająć się Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Urząd w zakresie pomocy i świadczeń weteranom nie zleca żadnych czynności instytucjom zajmującym się pomocą społeczną.

6. Procedura:

- Kierownik UdsKiOR przygotowuje standardowy formularz wniosku,
 - Do wniosku weteran może dołączyć rekomendacje różnych osób i stowarzyszeń,
 - Kierownik UdsKiOR przyjmuje wniosek od weterana o zaliczenie do grona weteranów.
 - W razie negatywnego rozpatrzenia przez Kierownika UdsKiOR wniosku zainteresowanej osoby przesyła on go do zaopiniowania przez Radę złożoną z przedstawicieli stowarzyszeń zrzeszających dawnych działaczy opozycji i podziemia solidarnościowego a także z przedstawicieli IPN, NSZZ „Solidarność”, NZS i innych, funkcjonującej przy Kierowniku UdsKiOR,
 - Po uzyskaniu opinii Rady Kierownik UdsKiOR podejmuje ostateczną decyzję. Decyzja może być zaskarżona.
 - Rada funkcjonująca przy Kierowniku UdsKiOR służy także wnioskodawcom do odwołania się od negatywnych opinii Rad Wojewódzkich.
- Kierownik UdsKiOR może w każdym przypadku zwrócić się do Rady o ponowną weryfikację kandydata.

7. Ze względu na możliwą dużą liczbę wniosków oraz możliwy duży stopień skomplikowania procesu weryfikacji powinny powstać Rady opiniujące na poziomie województw. Rady Wojewódzkie będą składały się z przedstawicieli stowarzyszeń zrzeszających dawnych działaczy opozycji i podziemia solidarnościowego.

Rady ustanawiają swoją organizację. Obsługę administracyjną Rad zapewnia Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych.

8. UdsKiOR, powinien stać się organem nadzorowanym przez Prezesa Rady Ministrów.

z wyrazami szacunku,

Wojciech Borowik

Prezes Zarządu

Stowarzyszenia Wolnego Słowa

Stowarzyszenie Walczących o Niepodległość 1956-89

Sobieskiego 64/8, 02-930 Warszawa

Wpisane do ewidencji stowarzyszeń M. St. Warszawy nr 1254

Tel. 517 741 154, e-mail: dak1963@gmail.com

Warszawa, 2013.10.02

UWAGI DO PROJEKTU USTAWY O POMOCY DLA DZIAŁACZY OPOZYCJI DEMOKRATYCZNEJ ORAZ OSÓB REPRESJONOWANYCH Z POWODÓW POLITYCZNYCH Z DN. 20.09.2013 (druk nr 449)

W związku z inicjatywą ustawodawczą grupy senatorów dot. projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych, Stowarzyszenie Walczących o Niepodległość 1956-89 przedstawia następujące stanowisko:

1. Propozycja odrębnego uregulowania sytuacji osób z byłej opozycji demokratycznej i osób represjonowanych z okresu 1957-89 budzi nasze wątpliwości, gdyż **tworzy rozróżnienie pomiędzy osobami walczącymi lub represjonowanymi w okresie do 1956 r. a osobami prowadzącymi taką samą działalność po 1 stycznia 1957 r.** Sami autorzy ustawy w swym uzasadnieniu stwierdzają, że *projekt obejmuje swoim zakresem unormowania działaczy opozycji i osoby represjonowane z lat 1957-89 wychodząc z założenia, że działalność w latach 1944-56 w dostateczny sposób normowana jest przez ustawę o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.* A zatem należało zamiast nowej ustawy, rozszerzyć zakres ustawy kombatanckiej na działaczy opozycji demokratycznej i osoby represjonowane do 1989 roku.
2. Katalog osób uprawnionych do pomocy socjalnej, którą przewiduje Projekt, został nakreślony z jednej strony b. szeroko (kwalifikują się doń w zasadzie wszyscy członkowie nielegalnej „Solidarności” w latach 1982-89 oraz wdowy i wdowcy po nich), z drugiej zaś strony b. wąsko (świadczenie specjalne lub pomoc pieniężną otrzymują tylko osoby znajdujące się w skrajnym niedostatku materialnym – w art.7 przyjęto dwa konkretne progi dochodowe). Takie rozwiązanie rodzi niebezpieczeństwo „podczepienia się” pod status działacza opozycji demokratycznej wzgl. osoby represjonowanej z powodów politycznych, praktycznie każdej osoby po 40 roku życia znajdującej się obecnie w trudnej sytuacji materialnej. **Nowe definicje ustawowe działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych (art.2 i 3) budzą wątpliwości pod kątem określenia charakteru tej opozycji jako „demokratycznej” (naszym zdaniem narusza art.32 konstytucji RP o równości wobec prawa) a ponadto abstrahuje od już istniejących przepisów prawnych tj. ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art.6 ust.1 pkt. 8 i 10, art. 6 ust.2 pkt.8 oraz art. 7 pkt.4), które jednoznacznie określają rodzaj działalności opozycyjnej (praca na rzecz organizacji nielegalnych w 1956-89) i represji w okresie PRL, i które są weryfikowane decyzjami Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. Takie działanie nie służy spójności prawa.**
3. Przedstawione kryteria dochodowe oznaczają uprawnienia do świadczenia specjalnego, gdy dochód samotnie gospodarującej osoby jest mniejszy niż 813 zł, a dla osoby w rodzinie 684 zł miesięcznie. Przypomnijmy zatem, iż najniższe świadczenie emerytalne, renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wynosi od 1 marca 2013 r. – 831,15 zł, renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy – 637,92 zł, kwoty ryczałtowej świadczenia przedemerytalnego – 975,78 zł. Przy takich kryteriach dochodowych i takich wysokościach aktualnych świadczeń emerytalno-rentowych, powstaje generalna wątpliwość co do sensowności tak skonstruowanej ustawy, skoro liczba uprawnionych z grona rzeczywistych b. działaczy opozycji demokratycznej byłaby znikoma (w zdecydowanej większości posiadają oni prawo do minimalnej emerytury bądź renty). Spodziewać się natomiast należy lawiny wyłudzeń świadczeń z tytułu nowej ustawy, ze strony osób, które nigdy w życiu nie pracowały, bądź utrzymywały się z dorywczej pracy na czarno i nie mogą liczyć na minimalne świadczenie z ZUS. Takie osoby będą mogły łatwo udowodnić działalność opozycyjną, ponieważ zgodnie z art. 2 projektowanej ustawy wystarczy do tego sam fakt przynależności do nielegalnej „Solidarności” w latach 1982-89 lub nawet wyłącznie uczestnictwo w nielegalnych manifestacjach tego okresu (por. art. 2 ust. 2 Projektu) – co można łatwo udowodnić zeznaniami dowolnych świadków.

4. **Wypłacanie świadczeń specjalnych i pomocy pieniężnej zostało w Projekcie scedowane na gminne ośrodki pomocy społecznej, którym to owe wypłaty mają być refundowane przez administrację rządową. Takie rozwiązanie spowoduje obciążenie gmin dodatkowymi zadaniami oraz nieuchronne napięcia odnośnie refundacji wypłat przez budżet państwa (prawdopodobnie gminy będą musiały przez jakiś czas kredytować te wypłaty, co zrodzi konflikty społeczne i burze medialne pod nośnym hasłem przewodnim „byli opozycjoniści dostają pieniądze kosztem niepełnosprawnych, samotnych matek i innych <prawdziwie> potrzebujących”). Uważamy, że jedynym podmiotem uprawnionym do wypłat przewidywanych przez Projekt, powinien być ZUS.**
5. Przedstawiony projekt ustawy nie rozwiązuje problemu biedy i uhonorowania osób, które aktywnie działały w opozycji, jak też były represjonowane z powodów politycznych w okresie PRL. **Tym osobom należy po prostu przyznać analogiczne uprawnienia jak w Ustawie o Kombatantach i Osobach Represjonowanych, które to uprawnienia nie są przecież wcale szczodre (dodatek kombatancki ZUS wynosi 203,50 zł brutto, dodatek kompensacyjny 30,53 zł brutto, świadczenia pieniężne dla osób przymusowo zatrudnianych przez III Rzeszę, jak i osób deportowanych przez III Rzeszę i ZSSR wynoszą od 10,20 zł do 203,50 zł brutto). Definicję osoby uprawnionej należy przejąć z obowiązującej Ustawy o emeryturach i rentach z FUS, która słusznie kwalifikuje doń jedynie osoby świadczące pracę na rzecz organizacji nielegalnych do 1989 roku oraz osoby realnie prześladowane przez reżim komunistyczny. Odnośnie liczby potencjalnie uprawnionych to warto podkreślić, że rocznie liczba kombatantów i osób represjonowanych zmniejsza się o ok. 15.000 osób, a liczbę uprawnionych weteranów byłej opozycji demokratycznej z okresu PRL szacuje się różnie, począwszy od zaledwie 10 tys. (IPN). Ale nawet w przypadku wyższej liczby beneficjentów ustawy, uwzględniając, iż proces przyznawania uprawnień nastąpi w ciągu kilku lat, a część uprawnionych skorzysta z nich dopiero za 10-15 lat po wejściu w wiek emerytalny, jedynym skutkiem postulowanych regulacji będzie mniejsza dynamika spadku liczby kombatantów, czyli realny brak wzrostu wydatków budżetowych na ten cel. Szczegóły legislacyjne naszej propozycji są ujęte w załączonym projekcie zmian w Ustawie o Kombatantach i Osobach Represjonowanych. Gdyby jednak projektowana ustawa o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznych (druk nr 449) miała być dalej procedowana zgodnie z przedłożonym projektem, proponujemy wówczas dokonanie w niej zmian idących w duchu naszych propozycji, w szczególności w zakresie przedłożonych definicji osób uprawnionych (zgodnie z naszymi uwagami z punktu 2), a także poprzez dopisanie do tej ustawy dwóch pierwszych artykułów pochodzących z naszego projektu nowelizacji ustawy o zmianie ustawy o kombatantach i osobach represjonowanych.**

Z poważaniem,

dr Daniel Alain Korona
Prezes Stowarzyszenia

dr Karol Kostrzębski
Wiceprezes Stowarzyszenia

Załączniki:

- 1) Projekt nowelizacji Ustawy o Kombatantach i Osobach Represjonowanych, wg Stowarzyszenia Walczących o Niepodległość 1956-89
- 2) Projekt poprawek do senackiego projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk nr 449) – jako alternatywa dla pkt. 1

Załącznik nr 1:

Ustawa z dn o zmianie ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego

Art.1. W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dziennik Ustaw z 2002 r. Nr 42, poz. 371, Nr 181, poz. 1515, z 2003 r. Nr 72, poz. 658, z 2004 r. Nr 46, poz. 444, Nr 281, poz. 2779, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362, z 2006 r. Nr 170, poz. 1217, z 2007 r. Nr 99, poz. 658, Nr 166, poz. 1172, z 2008 r. Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 92, poz. 753, z 2011 r. Nr 187, poz. 1109) wprowadza się następujące zmiany

1. Do art.2 dodaje się pkt. 8 w brzmieniu
8) świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.
2. Do art. 4 ust1. dodaje się pkt. 5, 6 i 7 w brzmieniu:
5) osadzenia w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania albo bez wyroku po dniu 31 grudnia 1956 r. za działalność polityczną;
6) internowania na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z 1982 r. Nr 3, poz. 18 oraz z 1989 r. Nr 34, poz. 178);
7) niewykonywania pracy w okresie przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych
3. Art. 6 otrzymuje nowe brzmienie
llekroć w ustawie jest mowa o stowarzyszeniach kombatanckich, rozumie się przez to stowarzyszenia lub związki stowarzyszeń działające na podstawie prawa o stowarzyszeniach, powstałe przed 31 grudnia 2013 r, zrzeszające kombatantów, ofiary represji wojennych i okresu powojennego, oraz osób świadczących pracę po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r. lub represjonowanych z przyczyn politycznych.
4. W art.21 ust.2 pkt. 4 skreśla się rok 1956 a wpisuje rok 1989
5. Art. 22 ust.1 otrzymuje nowe brzmienie:
O spełnieniu warunków, o których mowa w art. 21, orzeka Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych lub osoby przez niego upoważnione, na podstawie udokumentowanego wniosku zainteresowanej osoby oraz rekomendacji stowarzyszenia właściwego dla określonego rodzaju działalności kombatanckiej lub represji. Rekomendacji udziela się bez względu na to, czy osoba ubiegająca się o uprawnienia zgłosi zamiar wstąpienia do stowarzyszenia. Na podstawie decyzji o przyznaniu przez Kierownika uprawnień określonych w ustawie Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje odpowiednie zaświadczenie i kartę kombatanta.
6. Dodaje się art.22 ust.1a i 1b w brzmieniu:
1a. Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych określi wzór karty kombatanta.
1b. W przypadku wydania przed 31 grudnia 2013 r. przez Kierownika Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych lub osoby przez niego upoważnionej decyzji ws. świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r., Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje odpowiednie zaświadczenie i kartę kombatanta, przy czym rekomendacja o której mowa w ust. 1 nie jest wymagana.

Art.2. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych skreśla się art.6 ust.1 pkt. 8 i 10, art. 6 ust.2 pkt.8 oraz art. 7 pkt.4

Art.3 Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**UZASADNIENIE projektu ustawy z dn o zmianie ustawy z dnia 24
stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami
represji wojennych i okresu powojennego**

Projekt ustawy jest wypełnieniem zapisów art.19 Konstytucji RP nakładającym obowiązek na państwo otoczenia specjalną opieką i troską osób, które na wcześniejszym etapie swojego życia aktywnie uczestniczyły w walce o niepodległość Polski. Do tej pory tylko część osób uczestniczących w walce o niepodległość tj. kombatanci z II wojny światowej i bezpośrednio okresu powojennego doczekała się opieki i troski ze strony Państwa. Pominięto osoby, które w dalszym okresie po 1956 r. taką działalność prowadzili. Stanowi to naruszenie ducha art.32 konstytucji o równości wobec prawa.

Ponadto Sejm dwukrotnie uchwałami zobowiązał się do uregulowania tej kwestii – 1 lutego 1992 r. zobowiązując się do naprawienia szkód i krzywd wyrządzonym obywatelom z powodów politycznych oraz 18.06.1998r zobowiązując się do uczynienia wszystkiego co możliwe, aby wynagrodzić krzywdy powstałe w czasie komunistycznych rządów.

Zamiast uchylać nową ustawę, wydaje się jednak iż nowelizacja dotychczasowej ustawy o kombatantach mogłaby z jednej strony zadośćuczynić powyższym uchwałom i zapisom konstytucyjnym, a ponadto nie spotkałaby się z zarzutem przyznawania nowych przywilejów.

Proponuje się zatem przeniesienie do art. 2 ustawy o kombatantach zapisu art. 6 ust.1 pkt.10 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dot. świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r, a do art. 4 ustawy zapisów art.6 ust.1 pkt 8 i 10 art. 6 ust.2 pkt 8 i art.7 pkt.4 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych dotyczących okresów internowania, więzienia lub odosobnienia a także pozostawania bez pracy z przyczyn politycznych. Stąd też propozycja ich następnego skreślenia z ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych. Ujęcie w ramach ustawy o kombatantach ww. zapisów będzie formalnym uhonorowaniem tej działalności jako działalności równoważnej z działalnością kombatancką w przypadku działalności pracy na rzecz niepodległości, a okresy internowania i więzienia jako okresy represji.

Przeniesienie zapisów z jednej ustawy do drugiej nie powoduje istotnych zmian w systemie prawnym, pozwala jednak na polepszenie bytu materialnego b. działaczy opozycji walczących o niepodległość w czasach PRL (w związku z nadaniem praw kombatanckich), nie stwarzając przy tym jakiegos przywileju, które byłyby odebrane negatywnie przez społeczeństwo. Ponadto przyjęte rozwiązania spowodują minimalne koszty finansowe i rozłożone w czasie.

W dotychczasowym art.6 wprowadzono zapis, iż za stowarzyszenie kombatanckie w rozumieniu ustawy uznaje się organizacje powstałe przed 31 grudnia 2013 r. Zapis ten ma uniemożliwić tworzenie organizacji kombatanckich ad hoc, jedynie mających służyć udzielanym rekomendacjom.

Nowe brzmienie art. 22 ust.1 wraz z dodatkowym ust.1a wprowadza kartę kombatanta, która zastąpi legitymacje kombatanckie. W dzisiejszym świecie karty elektroniczne stopniowo zastępują wszelkie starodawne legitymacje.

Nowy w art.22 ust.1b wynika z faktu, iż Kierownik Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych już wydawał decyzje dot. *świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.* Skoro okresy te uznaje się za okresy równoważne działalności kombatanckiej ponowne wydawanie decyzji lub żądanie rekomendacji w warunkach już wydanych decyzji byłoby niespójne z zasadą legitymizmu już wydanych decyzji. Z tych powodów proponuje się wydawanie bezpośrednio zaświadczeń i kartę kombatanta, bez potrzeby rekomendacji stowarzyszenia właściwego kombatantów.

Załącznik nr 2

PROPOZYCJE POPRAWEK DO SENACKIEGO PROJEKTU USTAWY O POMOCY DLA DZIAŁACZY OPOZYCJI DEMOKRATYCZNEJ ORAZ OSÓB REPRESJONOWANYCH Z POWODÓW POLITYCZNYCH

Popr.1 - Art. 1. Ustawa reguluje zasady przyznawania świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej:

- 1) działaczom opozycji i osobom represjonowanym z powodów politycznych w okresie PRL w latach 1957-89
- 2) wdowom i wdowcom po działaczach opozycji lub osobach represjonowanych z powodów politycznych w okresie PRL w latach 1957-89

Popr.2. Art.2. Działaczem opozycji jest osoba, która dokonała świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.

Popr.3. Art. 3. Osobą represjonowaną z powodów politycznych jest osoba, która była:

- 5) osadzona w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania albo bez wyroku po dniu 31 grudnia 1956 r. za działalność polityczną;
- 6) internowana na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z 1982 r. Nr 3, poz. 18 oraz z 1989 r. Nr 34, poz. 178);
- 7) nie wykonywała pracy w okresie przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych

Popr.4. Art.12 otrzymuje brzmienie: Zadania z zakresu przyznania i wypłaty świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej realizuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Popr.5. Dodaje się nowy art. 17 w brzmieniu

Art.17. W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dziennik Ustaw z 2002 r. Nr 42, z późn. Zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1. Do art.2 dodaje się pkt. 8 w brzmieniu
- 8) świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.
2. Do art. 4 ust1. dodaje się pkt. 5, 6 i 7 w brzmieniu:
- 5) osadzenia w więzieniach lub innych miejscach odosobnienia na terytorium Polski na mocy skazania albo bez wyroku po dniu 31 grudnia 1956 r. za działalność polityczną;
- 6) internowania na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z 1982 r. Nr 3, poz. 18 oraz z 1989 r. Nr 34, poz. 178);
- 7) niewykonywania pracy w okresie przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych
3. Art. 6 otrzymuje nowe brzmienie

Ilekoć w ustawie jest mowa o stowarzyszeniach kombatanckich, rozumie się przez to stowarzyszenia lub związki stowarzyszeń działające na podstawie prawa o stowarzyszeniach, powstałe przed 31 grudnia 2013 r. zrzeszające kombatantów, ofiary represji wojennych, okresu powojennego, oraz osób świadczących pracę po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r. lub represjonowanych z przyczyn politycznych.

4. W art.21 ust.2 pkt. 4 skreśla się rok 1956 a wpisuje rok 1989

5. Art. 22 ust.1 otrzymuje nowe brzmienie:

O spełnieniu warunków, o których mowa w art. 21, orzeka Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych lub osoby przez niego upoważnione, na podstawie udokumentowanego wniosku zainteresowanej osoby oraz rekomendacji stowarzyszenia właściwego dla określonego rodzaju działalności kombatanckiej lub represji. Rekomendacji udziela się bez względu na to, czy osoba ubiegająca się o uprawnienia zgłosi zamiar wstąpienia do stowarzyszenia. Na podstawie decyzji o przyznaniu przez Kierownika uprawnień określonych w ustawie Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje odpowiednie zaświadczenie i kartę kombatanta.

6. Dodaje się art.22 ust.1a i 1b w brzmieniu:

1a. Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych określi wzór karty kombatanta.

1b. W przypadku wydania przed 31 grudnia 2013 r. przez Kierownika Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych lub osoby przez niego upoważnionej decyzji ws. świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r., Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje odpowiednie zaświadczenie i kartę kombatanta, przy czym rekomendacja o której mowa w ust.1 nie jest wymagana.

Popr.6. Dodaje się nowy Art.18 w brzmieniu:

Art.18. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 1998 Nr 162 poz. 1118 z późn. zm):

art.6 ust.1 pkt. 8 i 10, art. 6 ust.2 pkt.8 oraz art. 7 pkt.4 – skreśla się

Popr.7. Dodaje się nowy art.17 staje się art.19.

URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY

Biuro Administracji i Spraw Obywatelskich

pl. Starynkiewicza 7/9, 02-015 Warszawa, tel. 22 443 29 00, 22 443 29 01, faks 22 443 29 02
s_obywatelskie@um.warszawa.pl, www.um.warszawa.pl

AO-I.512.196.2013.PHE
(2.PHE.AO-I.)

Warszawa, 25 września 2013 r.

Zaświadczenie

Biuro Administracji i Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy zaświadcza, że w dniu 2 sierpnia 2013 r. Prezydent m.st. Warszawy został poinformowany w trybie art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.) o utworzeniu stowarzyszenia zwykłego p.n. **Stowarzyszenie Walczących o Niepodległość 1956 - 1989** wpisane jest do ewidencji stowarzyszeń zwykłych tut. Biura pod poz. **1254**.

Wyżej wymieniona organizacja została wpisana do ewidencji stowarzyszeń zwykłych tut. Biura pod poz. **1254**.

Siedziba Stowarzyszenia znajduje się w Warszawie, przy ul. Sobieskiego 64/8.

Zgodnie z § 5 regulaminu - Celem Stowarzyszenia jest ochrona praw, godności i interesu członków Stowarzyszenia i ich rodzin, innych osób za ich zgodą oraz interesu społecznego w sprawach administracyjnych, lustracyjnych, karnych, cywilnych i zabezpieczenia socjalnego osób represjonowanych z przyczyn politycznych oraz byłych działaczy organizacji politycznych i związków zawodowych nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących w latach 1956 – 1989, działających na rzecz niepodległości Polski.

Zgodnie z § 12 regulaminu, przedstawicielem reprezentującym stowarzyszenie jest Prezes Dr Daniel Alain Korona.

W przypadku nieobecności prezesa, Stowarzyszenie reprezentuje wiceprezes Karol Kostrzębski lub inna osoba wskazana przez prezesa w drodze pisemnej decyzji (§ 15 regulaminu).

Powyższe zaświadczenie wydaje się w celu przedłożenia odnośnym władzom i instytucjom.

Opiata skarbową w wys. 17 zł.

(siedemnaście złotych)

została uiszczona w dniu 20 września 2013 r.

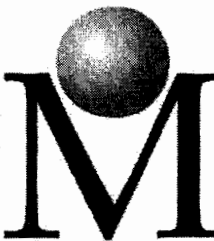
Wpłatę potwierdzono:

- potwierdzeniem przelewu na rachunek bankowy Urzędu m.st. Warszawy dla Dzielnicy Ochota
95 1030 1508 0000 0005 5002 4055

z up. PREZYDENTA
Miasta Stołecznego Warszawy
Robert Chmielewski
Naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich
Biuro Administracji i Spraw Obywatelskich

UNIA METROPOLII POLSKICH

Biuro Unii Metropolii Polskich: Pałac Kultury i Nauki, p.1801(XVIII p.), skr.poczt. 43, Plac Defilad 1
00-901 Warszawa, tel. 22-656 76 16, fax 22-656 60 18, e-mail: biuro@metropolie.pl, www.metropolie.pl
Prezes Zarządu: ul.Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk, tel. 58-323 63 92, prezydent@gdansk.gda.pl
Sekretarz Zarządu: Pl.Armi Krajowej 1, 70-456 Szczecin, tel. 91-424 52 04, prezydent@um.szczecin.pl

BIALYSTOK BYDGOSZCZ GDANSK KATOWICE KRAKOW LUBLIN LODZ POZNAK RZESZOW SZCZECIN WARSZAWA WROCLAW

Warszawa, 7.11.2013 r.

**Pan Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na Pana prośbę wyrażoną w piśmie o sygn. BPS/KU-034/44912./13 przekazuję w załączeniu uwagi Unii Metropolii Polskich do projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449).

Z poważaniem

Tomasz Fijołek

**Zastępca Dyrektora Biura
Unii Metropolii Polskich**

UNIA METROPOLII POLSKICH

Biuro Unii Metropolii Polskich: Pałac Kultury i Nauki, p.1801(XVIII p.), skr.poczt. 43, Plac Defilad 1
00-901 Warszawa, tel. 22-656 76 16, fax 22-656 60 18, e-mail: biuro@metropolie.pl, www.metropolie.pl
Prezes Zarządu: ul.Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk, tel. 58-323 63 92, prezydent@gdansk.gda.pl
Sekretarz Zarządu: Pl.Armii Krajowej 1, 70-456 Szczecin, tel. 91-424 52 04, prezydent@um.szczecin.pl

BIAŁYSTOK BYDGOSZCZ GDANSK KATOWICE KRAKOW LUBLIN LODZ POZNAK RZESZOW SZCZECIN WARSZAWA WROCLAW

Warszawa, 7.11.2013 r.

Uwagi Unii Metropolii Polskich do projektu ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych (druk senacki nr 449)

1. Jest to kolejny projekt rangi ustawowej, w którym zostały nałożone dodatkowe zadania do realizacji przez ośrodki pomocy społecznej. Brak jest jednak rozwiązań wspierających te ośrodki. Projekt zakłada zwiększenie ilości pracy bez zagwarantowania środków finansowych, które w sposób wystarczający pokryłyby koszty związane ze zwiększonymi obowiązkami (m.in. pracownicy socjalni ośrodków pomocy społecznej musieliby przeprowadzać wywiady środowiskowe, pracownicy administracji wydawać decyzje – co przy tym samym stanie zatrudnienia powoduje zwiększenie obciążenia pracowników). (KRAKÓW).
2. Dodatkowo wyłączenie z dochodu wyliczanego w pomocy społecznej – świadczenia z niniejszego projektu ustawy poprzez dodanie do ustawy o pomocy społecznej w art. 8 ust.4 pkt 5a spowoduje, że znacznie mogą wzrosnąć obciążenia finansowe gminy - skoro świadczenie to nie stanowi dochodu to gmina przyznaje tej osobie wszystkie świadczenia z art. 36 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że dochód obliczany do przyznania tej pomocy zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej wyliczany jest bez świadczeń z art. 36 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Świadczenia z niniejszego projektu ustawy są nieopodatkowane oraz nie stanowią dochodu przy dodatkach mieszkaniowych i świadczeniach rodzinnych. (KATOWICE).
3. Projekt wprowadza rozróżnienie pomiędzy osobami walczącymi lub represjonowanymi w okresie do 1956 r. a osobami prowadzącymi taką samą działalność po 1 stycznia 1957 r. W uzasadnieniu do projektu napisano, „*że projekt obejmuje swoim zakresem unormowania działaczy opozycji i osoby represjonowane z lat 1957-89 wychodząc z założenia, że działalność w latach 1944-56 w dostateczny sposób normowana jest przez ustawę o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego*”, w związku z tym należy rozważyć, czy w tym przypadku nie jest słuszniej rozszerzyć zakres ustawy kombatanckiej na działaczy opozycji demokratycznej i osoby represjonowane do 1989 roku, a nie uchylać nową ustawę, w prowadząc tym samym dość sztuczne rozdzielenie osób walczących o demokrację. Może w tym przypadku słuszniej (i taniej) byłoby przyznać tej kategorii osób analogiczne uprawnienia jak w Ustawie o Kombatantach i Osobach Represjonowanych (dodatek kombatancki ZUS wynosi 203,50 zł brutto, dodatek kompensacyjny 30,53 zł brutto, świadczenia pieniężne dla osób przymusowo zatrudnianych przez III Rzeszę, jak i osób deportowanych przez III Rzeszę i ZSSR wynoszą od 10,20 zł do 203,50 zł brutto). W tej sytuacji lepszym rozwiązaniem wydaje się przeniesienie do art. 2 ustawy o kombatantach zapisu art. 6 ust.1 pkt.10 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dot. świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r, a do art. 4 ustawy zapisów art.6 ust.1 pkt 8 i 10 art. 6 ust.2 pkt 8 i art.7 pkt.4 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych dotyczących okresów internowania, więzienia lub odosobnienia a także pozostawania bez pracy z przyczyn politycznych. Ujęcie w ramach ustawy o kombatantach powyższych zapisów będzie

formalnym uhonorowaniem tej działalności jako działalności równoważnej z działalnością kombatancką w przypadku działalności pracy na rzecz demokracji, a okresy internowania i więzienia jako okresy represji. Tego typu działanie nie spowoduje istotnych zmian w systemie prawnym, a pozwoli na polepszenie bytu materialnego byłych działaczy opozycji demokratycznej (w związku z nadaniem praw kombatanckich), nie stwarzając przy tym dodatkowego przywileju, który mógłby zostać negatywnie odebrany przez społeczeństwo. Tego typu rozwiązanie zmniejszy także koszty finansowe dla budżetu państwa. (KRAKÓW)

4. Zawarte w projekcie definicje działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych (art.2 i 3) są niespójne z definicjami już istniejącymi w przepisach prawnych, które jednoznacznie określają rodzaj działalności opozycyjnej (praca na rzecz organizacji nielegalnych w 1956-89) i represji w okresie PRL np. w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art.6 ust.1 pkt. 8 i 10, art. 6 ust.2 pkt.8 oraz art. 7 pkt.4). Kierownik Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych wydawał już decyzje dot. *świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.* Skoro okresy te uznaje się za okresy równoważne działalności kombatanckiej, ponowne wydawanie decyzji lub żądanie rekomendacji w warunkach już wydanych decyzji byłoby niespójne z zasadą legitymizmu już wydanych decyzji. (KRAKÓW)
5. Art. 6 i art.11 może budzić wątpliwości, kto finansuje zadanie lepiej więc byłoby doprecyzować zapis art. 11 likwidując art. 6:
„art. 11.1. Zadanie z zakresu przyznawania i wypłaty świadczenia specjalnego i wypłaty świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez gminę.
2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) może udzielić kierownikowi ośrodka pomocy społecznej upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu przyznawania i wypłaty świadczenia specjalnego i pomocy pieniężnej.
3. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 2, może być także udzielone innej osobie na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej.” (KATOWICE)
6. W art. 7 należałoby doprecyzować wysokość świadczenia poprzez dopisanie w ust. 1 tego artykułu „ (...) w kwocie obowiązującej w dniu złożenia wniosku wraz z kopią decyzji o której mowa w art. 4 (...)”.
Powyższe usunie wątpliwości interpretacyjne co do wysokości świadczenia (wniosek złożony bez dokumentów, czy wniosek kompletny). (KATOWICE)
7. W art. 9 ust. 4 proponuje się dopisać „oraz oświadczenie, o wyborze tej formy pomocy”, a nie pomocy o której mowa w art.19 ust.1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2012 r. poz.400).
Powyższe uchroni osoby składające wnioski od pobierania dwóch świadczeń i wydawaniem decyzji o nienależnie pobranym świadczeniu poprzez uświadomienie im, że mają prawo tylko do jednego świadczenia według swojego wyboru. (KATOWICE)
8. W art. 4 brak jest ust. 1 na który jest powołanie w art.9 ust.4. (KATOWICE)

ZWIĄZEK POWIATÓW POLSKICH
ASSOCIATION OF POLISH COUNTIES
(member of Council of European Municipalities and Regions)

Pałac Kultury i Nauki, XXVII piętro, 00-901 Warszawa 134,
Plac Defilad 1, skr. pocztowa 7, tel. (22) 656 63 34, fax. (22) 656 63 33

Adres do korespondencji: 33-300 Nowy Sącz 1, skr. pocztowa 119, tel. (18) 477 86 00,
fax. (18) 477 86 11, e-mail: zpp@zpp.pl, biuro@powiatypolskie.pl, www.zpp.pl

PREZES ZARZĄDU

Marek Tramś
POWIAT POLKOWICKI

WICEPREZESI ZARZĄDU

Robert Godek
POWIAT STRYZOWSKI
Jan Grabkowski
POWIAT POZNAŃSKI
Marzena Kempirńska
POWIAT ŚWIECKI
Andrzej Płonka
POWIAT BIELSKI /woj. ŚLĄSKIE/
Zenon Rodzik
POWIAT OPOLSKI /woj. LUBELSKIE/

CZŁONKOWIE ZARZĄDU

Cezary Gabryjczyk
POWIAT ŁĄSKI
Edmund Kaczmarek
POWIAT JĘDRZEJOWSKI
Józef Kozina
POWIAT GŁUBCZYCKI
Piotr Lech
POWIAT MILICKI
Krzysztof Lis
POWIAT SZCZECINECKI
Krzysztof Maćkiewicz
POWIAT WĄBRZESKI
Ewa Masny
MIASTO NA PRAWACH POWIATU
m.st. WARSZAWA
Miroslaw Pampuch
POWIAT OLSZTYŃSKI
Józef Reszke
POWIAT WEJHEROWSKI
Elżbieta Smolińska
POWIAT PRUSZKOWSKI
Sławomir Snarski
POWIAT BIELSKI /woj. PODLASKIE/
Wacław Strażewicz
POWIAT GIŻYCKI
Zbigniew Szumski
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI
Zenon Szczepankowski
POWIAT PRZASNYSKI
Józef Tomal
POWIAT MYŚLENICKI

KOMISJA REWIZYJNA
PRZEWODNICZĄCY
Michał Karalus
POWIAT PLESZEWSKI

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO
Józef Swaczyna
POWIAT STRZELECKI

CZŁONKOWIE
Włodzimierz Brodiuk
POWIAT OSTRÓDZKI
Józef Jodłowski
POWIAT RZESZOWSKI
Zdzisław Kałamaga
POWIAT OSTROWIECKI
Ryszard Kurp
POWIAT WOLSZTYŃSKI
Szczepan Oldakowski
POWIAT SUWAŃSKI
Zygmunt Worsa
POWIAT ŚWIDNICKI
Robert Zakrzewski
POWIAT RADOMSZCZAŃSKI
www.inforlex.pl
DYREKTOR BIURA
Rudolf Borusiewicz

Or.A.0531/166/13

Warszawa, 16 grudnia 2013 roku

Szanowny Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu RP

Szanowny Panie Senatorze,

W odpowiedzi na Państwa pismo z dnia 30 września 2013 r. (BPS/KU-034/449/14/13) w sprawie wyrażenia opinii o projekcie ustawy o pomocy dla działaczy opozycji demokratycznej oraz osób represjonowanych z powodów politycznych, informuję, że Związek Powiatów Polskich dostrzega potrzebę zapewnienia ze strony Państwa stałego wsparcia dla osób, które działały na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości oraz demokracji. Równocześnie jednak twierdzimy, że zaproponowana przez projektodawców forma wsparcia dla tych osób jest niewłaściwa.

Pomoc społeczna ma na celu przede wszystkim umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Przyznanie stałego źródła pomocy w trybie ustawy o pomocy społecznej, gdzie nie będzie badany adekwatny związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy trudną sytuacją życiową i materialną a byciem w przeszłości działaczem opozycji lub osobą represjonowaną ze względów politycznych, może prowadzić do sytuacji, w której dana osoba w ogóle nie będzie zainteresowana poprawą swojej sytuacji życiowej. Nie należy również tracić z pola widzenia, że dla niektórych osób korzystanie ze wsparcia ze strony ośrodka pomocy społecznej, może być uznane po prostu za uwłaczające.

W naszej ocenie lepszym rozwiązaniem byłoby wypłacanie określonych świadczeń w ramach systemu ubezpieczeń społecznych (np. w formie stałego dodatku do renty lub emerytury) lub ułatwienie osobom zainteresowanym dochodzenia roszczeń o zadośćuczynienie lub odszkodowanie przed sądem powszechnym np. poprzez przyznanie w ustawie zwolnienia z obowiązku zapłaty kosztów sądowych czy przyznanie pomocy prawnej z urzędu, co pozwala wyrównać sytuację procesową powoda, z pozycją Skarbu Państwa jako pozwanego.

Niezależnie od powyższej uwagi natury ogólnej przedkładamy uwagi szczegółowe do poszczególnych zapisów projektu ustawy:

- art. 1 pkt 2 oraz art. 4. Projekt ustawy, zakłada objęcie jej działaniem również wdów i wdowców po działaczach opozycji demokratycznej lub osobach represjonowanych z powodów politycznych. Należy zaznaczyć, że tak szerokich uprawnień nie przyznano nawet wdowom i wdowcom po kombatantach, gdzie uzyskanie poszczególnych świadczeń zależy odpowiednio, bądź od osiągnięcia przez wdowy i wdowców odpowiedniego wieku, bądź od posiadania statusu emeryta, rencisty, inwalidy lub osoby w stanie spoczynku.
- w art. 2 i 3 definicje ustawowe zawierają nieostre sformułowania: „aktywny członek nielegalnej organizacji” oraz „zbiorowe wystąpienie wolnościowe”.
- w art. 3 pkt 2 – wydaje się, że intencją projektodawców było objęcie przepisami ustawy osób, z którymi rozwiązano stosunek pracy. Umowa o pracę nie jest jedynym sposobem nawiązania takiego stosunku.
- w art. 8 wskazano, jako warunek otrzymania pomocy pieniężnej, w związku z zaistnieniem zdarzeń losowych, by dochód na osobę w rodzinie osoby uprawnionej nie przekraczał kwoty odpowiadającej 460% kryterium dochodowego. Jednocześnie w uzasadnieniu do projektu ustawy wskazano, że celem ustawy jest zagwarantowanie pomocy osobom znajdującym się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej. Kryterium dochodowe na osobę w rodzinie wynosi 456 zł. 460% daje kwotę 2097,6 zł na osobę w rodzinie. Powyższe oznacza, że przykładowo w przypadku czteroosobowej rodziny dysponującej miesięcznym budżetem w wysokości 8 tys. złotych, powyższy warunek zostanie spełniony. Należy zatem postawić pytanie czy rzeczywiście wskazana pomoc będzie dedykowana wyłącznie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

Z wyrazami szacunku

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Marek Framś

